

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Δ'
Πέμπτη 21 Φεβρουαρίου 2008

ΘΕΜΑΤΑ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Συζήτηση επί Διαδικαστικού θέματος, σελ. 49, 56
2. Συζήτηση επί της Αναθεώρησης του Συντάγματος.
Δεύτερη Ενότητα: Συζήτηση επί του άρθρου 16 παρ. 1, 5, 6, 7, 8 και προσθήκης και επί του άρθρου 111 παρ. 2, (Β' Ενότητα), σελ. 49

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί Διαδικαστικού θέματος:

ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ Α.,	σελ. 56
ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ Α.,	σελ. 49, 53, 56
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Π.,	σελ. 56

Β. Επί της Δεύτερης Ενότητας, άρθρο 16., παρ. 1, 5, 6, 7, 8 και προσθήκη και άρθρο 111 παρ. 2.

ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ Η.,	σελ. 64, 65
ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ Α.,	σελ. 58, 59, 60, 66
ΚΟΥΒΕΛΗΣ Φ.,	σελ. 60, 61, 62
ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ Κ.,	σελ. 63
ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ Α.,	σελ. 58, 60, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 71
ΜΠΟΥΓΑΣ Ι.,	σελ. 68
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Π.,	σελ. 56, 57, 62
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚ.,	σελ. 63, 64, 70
ΠΑΤΡΙΑΝΑΚΟΥ Φ.,	σελ. 66
ΠΛΕΥΡΗΣ Α.,	σελ. 62, 63, 64
ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ Ν.,	σελ. 67

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΙΒ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Δ'

Πέμπτη 21 Φεβρουαρίου 2008

Αθήνα, σήμερα στις 21 Φεβρουαρίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.18' συνήλθε σε συνεδρίαση στην Αίθουσα της Γερουσίας η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος υπό την προεδρία της Προέδρου αυτής κ. **ΑΝΝΑΣ ΜΠΕΝΑΚΗ – ΨΑΡΟΥΔΑ**, με θέμα ημερησίας διάταξης: επεξεργασία και εξέταση του άρθρου 16 παράγραφος 1, 5, 6, 7, 8 και προσθήκης και του άρθρου 111 παράγραφος 2. (Β' Ενότητα).

Κατά την συνεδρίαση ήσαν παρόντες οι Βουλευτές κ.κ. Αγοραστός Κωνσταντίνος, Βαρβιτσιώτης Μιλτιάδης, Γκιουλέκας Κωνσταντίνος, Δένδιας Νικόλαος – Γεώργιος, Θαλασσινός Θαλασσινός, Καλλιώρας Ηλίας, Καραμάριος Αναστάσιος, Κεφαλογιάννης Εμμανουήλ, Μαργογιαννάκης Χρήστος, Μαρκόπουλος Κωνσταντίνος, Μητσστάκης Κυριάκος, Μπεκίρης Μιχαήλ, Μπενάκη –Ψαρούδα Άννα, Μπούγας Ιωάννης, Τζαβά-

ρας Κων/νος, Παναγιωτόπουλος Παναγιώτης (Πάνος), Παπακώστα- Σιδηροπούλου Κατερίνα, Πατριανάκου Φεβρωνία, Σαλμάς Μάριος, Τραγάκης Ιωάννης, Τρυφωνίδης Γεώργιος, Αλυσανδράκης Κωνσταντίνος, Κανταρτζής Αχιλλέας, Κουμπούρης Δήμος, Κουβέλης Φώτιος, Τσούκαλης Νικόλαος και Πλεύρης Αθανάσιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση. Καταθέτω για τα Πρακτικά το σχέδιο αναθεωρητέων διατάξεων που περιλαμβάνονται στη Β' Ενότητα.

(Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα καταθέτει για τα Πρακτικά το σχέδιο αναθεωρητέων διατάξεων, που περιλαμβάνονται στη Β' Ενότητα, το οποίο έχει ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Έχει κάνει πρόταση και ο κ. Πλεύρης από το ΛΑ.Ο.Σ. και την καταθέτω για τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα καταθέτει για τα Πρακτικά την πρόταση του κ. Πλεύρη από το ΛΑ.Ο.Σ. η οποία έχει ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ο κ. Παναγιωτόπουλος έχει το λόγο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, απλώς επί της διαδικασίας ήθελα να παρακαλέσω επειδή πάρα πολλοί συνάδελφοι έχουν πρόβλημα να είναι στην ώρα τους, είναι η χειρότερη ώρα της κυκλοφοριακής συμφόρησης στο Λεκανοπέδιο, ιδιαίτερα για όσους μένουν στα νότια και βόρεια προάστια και το αποτέλεσμα είναι ότι εμφανίζουμε αυτήν την εικόνα στην εκκίνηση της διαδικασίας, η δική μου παράκληση, είναι αν είναι δυνατόν να μετακινήσουμε την ώρα εκκίνησης για τις 11.00' το πρωί, για να μπορούν οι συνάδελφοι να είναι συνεπείς. Είναι η ώρα που έχει ξεκινήσει και η Ολομέλεια και νομίζω ότι μας διευκολύνει όλους. Το θέτω υπό την κρίση σας και ζητούμε τη βοήθειά σας σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Να ρωτήσω μόνο, κύριε Παναγιωτόπουλε, αν υπάρχει πρόβλημα για τις 11.00' η ώρα, επειδή θα υπάρχουν και άλλες επιτροπές, θα μπορούσε να γίνει αργά το μεσημέρι; Σας εξυπηρετεί σαν εναλλακτική λύση; Για παράδειγμα, να γίνει 14.00' με 17.00' ή 13.00' με 16.00';

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, δεν μας βολεύουν αυτές οι ώρες που είπατε. Νομίζουμε πως 11.00' η ώρα είναι μία πολύ καλή ώρα γιατί μας εξυπηρετεί όλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ο κ. Κανταρτζής δεν θέλει. Αφήστε να το δω.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω πως 11.00' η ώρα είναι η καλύτερη ώρα γιατί ξεκινάει και η Ολομέλεια και είμαστε εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Δεν είμαστε εντάξει που ξεκινάει η Ολομέλεια, δεν πρέπει να συμπίπτουν οι επιτροπές. Αυτό είναι γνωστό.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Εν πάση περιπτώσει, ουσιαστικά συμπίπτουμε διότι 10.30' ξεκινάει η Ολομέλεια. Απλώς θα υπάρξει η δυνατότητα να βγει κάποιος από την κυκλοφοριακή συμφόρηση και να είναι πιο συνεπής στην ώρα του. Εγώ σήμερα, έκανα μία ώρα και είκοσι λεπτά για να είμαι συνεπής.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Θα το δούμε, λοιπόν.

Ορίστε, έχετε το λόγο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητούμε σήμερα μία έννοια, η οποία ουσιαστικά περιλαμβάνει ένα άρθρο, το περίφημο θα έλεγα –κατά άλλους περιβόητο– κατά τα προτεινόμενα ή τα προταθέντα από διαφορετικές πλευρές των κομμάτων της Βουλής, περιεχόμενο του άρθρου 16 του Συντάγματος.

Κατ' αρχάς, εγώ θα ξεκαθαρίσω το εξής: Είμαι εναντίον της κάθε είδους δαιμονοποίησης. Γι' αυτό πρέπει να σας πω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, της Αριστεράς –απευθυνομαι από εδώ και από εκεί– ότι παρακολουθώ με πολλή προσοχή και τις δικές σας προτάσεις. Δεν υπάρχουν ακατάλληλες προτάσεις. Δεν υπάρχουν προτάσεις πολιτικά ηθικές ή ανήθικες. Όλες οι προτάσεις είναι χρήσιμες και όλοι εμβολιάζουμε, μία κοινή πορεία αλλαγής στο συνταγματικό χάρτη της χώρας και την εμβολιάζουμε με θετικά αντισώματα, με θετικές σκέψεις.

Να μη δαιμονοποιούμε τίποτα, λοιπόν. Ίσως είναι το άρθρο εκείνο, το οποίο έχει συγκεντρώσει τις περισσότερες αντικρουόμενες απόψεις και τις περισσότερες αντικρουόμενες προσεγγίσεις από διαφορετικές πλευρές. Θα ξεκαθαρίσω το εξής: Ακούω να εκτοξεύεται η κατηγορία ότι η Νέα Δημοκρατία και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. λέει η Αριστερά, γιατί εγώ θα έλεγα ότι με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. συμπίπτουμε σε πολλά στο άρθρο 16 και είναι προς τιμήν της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ούτε συμπαιγνία σημαίνει, ούτε δικοματικό παιχνίδι σημαίνει, ουτε τίποτα. Τα δύο μεγάλα κόμματα, τα οποία κυβερνούν τη χώρα από το 1974 μέχρι σήμερα, συμπίπτουν σ' ένα κρίσιμο σημείο αλλαγής του συνταγματικού χάρτη της χώρας. Και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Δεν είναι για ψόγο, είναι για έπαινο. Αλλά, δυστυχώς, δεν τους βλέπω παρόντες να υποστηρίζουν την άποψή τους. Και λυπάμαι γι' αυτό. Θα επανέλθω.

Λέω λοιπόν, ότι επειδή ακριβώς υπάρχει αυτή η σύμπτωση,

έχουν ακουστεί πολλά. Και ορισμένα από αυτά –λυπάμαι που το λέω– αλλοιώνουν την ουσία και το περιεχόμενο των προτάσεων της Νέας Δημοκρατίας. Ακούγεται ότι δι' αυτού, η Νέα Δημοκρατία ξεπουλάει την παιδεία, την εμπορευματοποιεί, παύει δηλαδή η παιδεία να είναι δημόσιο αγαθό. Ουδέν ψευδέστερον και αναληθέστερον. Αν διενεόιτο να κάνει κάτι τέτοιο η Νέα Δημοκρατία, θα ήταν σε πλήρη αντίθεση με τα ιδεολογικά και πολιτικά της θεμέλια όπως τα έθεσε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, που την ίδρυσε, και δεν θα ήμασταν στη Νέα Δημοκρατία. Για τη Νέα Δημοκρατία, η παιδεία παραμένει δημόσιο αγαθό, υπό την εγγύηση του κράτους. Τελεία και παύλα. Εάν κάνουμε κάποια συγκεκριμένη πρόταση για τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών κοινωφελούς χαρακτήρα, μη κρατικών πανεπιστημίων, το κράτος προχωρεί σ' αυτήν τη διαδικασία κατά παραχώρηση. Κατά παραχώρηση θα ασκείται από μη κρατικούς φορείς. Άρα η παιδεία, παραμένει δημόσιο αγαθό, υπό την εγγύηση του κράτους, και θεωρούμε ως πρωταρχικό στόχο της πολιτικής μας στο χώρο της παιδείας, την περαιτέρω ενίσχυση και αναβάθμιση του δημοσίου πανεπιστημίου, κάτι που δεν το λέμε στα λόγια. Πριν από τη συνταγματική Αναθεώρηση, ξεκίνησε η διαδικασία με το νέο νόμο-πλαίσιο για τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που ψηφίστηκε το 2007, πριν από τις εκλογές, ήδη εφαρμόζεται ένα μεγάλο μέρος των διατάξεών τους, ένα άλλο μέρος θα τύχει της προβλεπόμενης εφαρμογής σε λίγο καιρό, και βεβαίως υπεγράφη και υποστηρίχθηκε τότε από τη Βουλή των Ελλήνων, από τη συνάδελφο κ. Γιαννάκου, στην οποία με την ευκαιρία αυτή, θέλω να εκφράσω τις καλύτερες ευχές μας για γρήγορη ανάρρωση, να είναι δυνατή και υγιής, γρήγορα ενεργός όπως ήταν πάντα, στην πολιτική ζωή του τόπου.

Τι λέει η Νέα Δημοκρατία; Η Νέα Δημοκρατία λέει απλά το εξής: Τόσα χρόνια που έχουμε ερμητικά κλείσει την υπόθεση της ανώτατης παιδείας μας στην προοπτική δημιουργίας κοινωφελούς χαρακτήρα μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων, πετύχαμε το καλύτερο;

Είμαστε ικανοποιημένοι με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο;

Θα κάνω ορισμένες διαπιστώσεις, οι οποίες νομίζω ότι δεν υπόκεινται στον υποκειμενισμό του Παναγιωτόπουλου, αλλά ότι είναι αντικειμενικές.

Το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο, μέχρι πρότινος –τώρα ξεκινάει μία προσπάθεια ανάταξης και αναβάθμισης, η οποία είναι ακόμα στην αρχή της– βρίσκεται στις πιο κακές μέρες του. Γιατί;

Εγώ θα αναγνωρίσω ότι στην Ελλάδα έχουμε από τα πιο λαμπρά επιστημονικά μυαλά και ορισμένους από τους πιο λαμπρούς ακαδημαϊκούς καθηγητές. Επίσης, το σπουδαστικό επίπεδο στην Ελλάδα, είναι αρκετά υψηλό.

Τι δεν πάει, λοιπόν, καλά; Ο τρόπος οργάνωσης του ελληνικού πανεπιστημίου είναι αναχρονιστικός. Το ελληνικό πανεπιστήμιο, κυριαρχείται εδώ και πολλές δεκαετίες από οργανωμένες ομάδες, που επιδιώκουν μικροκομματικά, συντεχνιακά και μικροπολιτικά συμφέροντα. Το ελληνικό πανεπιστήμιο, δεν διοικείται δημοκρατικά. Το ελληνικό πανεπιστήμιο, διοικείται από μία ολιγαρχία κομματικών και παρακομματικών συντεχνιών. Και δεν με ενδιαφέρει αν σ' αυτήν την ολιγαρχία των συντεχνιών, μετέχουν και ορισμένοι συνδικαλιστές που πρόσκεινται στο δικό μου χώρο. Δεν με ενδιαφέρει! Ίσα-ίσα, μου είναι περισσότερο αποκορουστικό και το καταγγέλλω δημόσια. Αυτή είναι η εικόνα. Δεν το βλέπετε;

Ακούω το αίτημα και από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και από την Αριστερά. Θα σας πω εκ των προτέρων ότι είναι σωστό το αίτημα. Η παιδεία χρειάζεται περισσότερα χρήματα. Βεβαίως. Συντάσσομαι μαζί σας. Όμως, απαντάει σωστά ο Καραμανλής. «Να τα δώσω», λέει ο Καραμανλής, «πού να τα δώσω αυτά τα λεφτά»; Σ' ένα σύστημα το οποίο είναι διάτρητο; Σ' ένα βαρέλι το οποίο δεν έχει πάτο; Διότι περί αυτού πρόκειται. Πού να δοθούν τα χρήματα για την παιδεία; Στα πανεπιστήμια που δεν θέλουμε να αξιολογούνται; Στα πανεπιστήμια που δεν προωθούν την έρευνα; Σε ποια πανεπιστήμια να δώσουμε περισσότερα χρήματα;

Η Νέα Δημοκρατία λέει, λοιπόν, σήμερα να δοθεί προτεραιότητα και να αναβαθμιστεί το δημόσιο πανεπιστήμιο. Προχωρού-

με προς αυτό.

Σ' όλον τον κόσμο, η εμμονή στο «δημόσιο» και το «κρατικό» αποδεικνύεται ατελέσφορη, εάν θέλουμε και επιθυμούμε να αναπτύξουμε τις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας, αν θέλουμε να δώσουμε ώθηση, στις πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών, αν θέλουμε σαν Ελλάδα, να κάνουμε το χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης, χώρο προσέλευσης σπουδαστικού δυναμικού και από χώρες πέραν των ελληνικών συνόρων και ταυτόχρονα, να επαναπατρίσουμε το μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα των Ελλήνων φοιτητών και των Ελληνίδων φοιτητριών που σπουδάζουν στις τέσσερις άκρες της γης. Γιατί να μην ανταποκριθούμε σ' αυτό το στοίχημα;

Προτείνουμε, λοιπόν, να επιτραπεί μέσω της συνταγματικής Αναθεώρησης και ειδικότερα μέσω των αλλαγών που έχετε στα χέρια σας –πρόκειται για το κείμενο το οποίο ήδη έχουμε δώσει στη δημοσιότητα– την αλλαγή του συγκεκριμένου άρθρου και την προσαρμογή του, κατά τον τρόπο που μπορείτε να διαβάσετε –για να μη σας κουράσω με ανάγνωση γραπτού κειμένου– ώστε να είναι δυνατή η δημιουργία μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων. Αυτό σημαίνει ότι δεν διανέμονται κέρδη.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Δεν το λέει αυτό η πρόταση.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μα όταν λέει «μη κερδοσκοπικών» κύριε Κουβέλη –είστε έγκριτος νομικός– αυτό εννοεί. Η πρόταση μιλάει για τη δημιουργία μη κρατικών πανεπιστημίων κερδοφελούς χαρακτήρα. Αυτή είναι η πρωτοβουλία της Νέας Δημοκρατίας.

Δίπλα, λοιπόν, στο δημόσιο αναβαθμισμένο πανεπιστήμιο –γιατί αυτή είναι η προοπτική της πολιτικής μας– να δώσουμε την ευκαιρία σε κοινωνικές πρωτοβουλίες. Για παράδειγμα, είδατε πριν από λίγο καιρό την πρωτοβουλία του Ιδρύματος Νιάρχου. Γιατί να μην τους δώσουμε την ευκαιρία, από κοινού μ' άλλους να δώσουν στην πολιτεία και στον ελληνικό λαό, τη δυνατότητα μέσω της προσφοράς τους και μιας εθνικής ευεργεσίας, να υπάρξει ένα άλλο ίδρυμα ανταγωνιστικό, υπό την εποπτεία του κράτους μη κερδοσκοπικό, κερδοφελούς χαρακτήρα, ο οποίο θα αναπτύξει τις πραγματικές ακαδημαϊκές δυνατότητες του τόπου, θα επιτρέψει σε περισσότερους Έλληνες και Ελληνίδες να σπουδάσουν, θα συμβάλει αποφασιστικά στο να «σηκώσουμε» το μέσο όρο σπουδών στην Ελλάδα, ενώ επιπλέον, θα δώσει τη δυνατότητα αφ' ενός μεν να κρατήσουμε στην Ελλάδα τα παιδιά που σπουδάζουν στο εξωτερικό και αφ' ετέρου να προσελκύσουμε σπουδαστικό δυναμικό και από άλλες χώρες, από χώρες της γεωγραφικής περιφέρειάς μας; Γιατί όχι;

Στο κάτω-κάτω, όπως σας είπα και πριν, σε τι βοήθησε την παιδεία μέχρι σήμερα ο σφικτός κρατικός εναγκαλισμός; Θέλετε να σας δώσω θλιβερές εικόνες; Μέχρι να ψηφίσει η Κυβέρνηση Καραμανλή το νέο νόμο-πλαίσιο για την ανώτατη παιδεία, στην Ελλάδα τα ελληνικά πανεπιστήμια ηρνούντο επιμόνως να αξιολογούνται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γνωρίζετε να υπάρχει καμμία διαδικασία στο σημερινό κόσμο, σε Ανατολή και Δύση, σε Βορρά και Νότο, που να μην υφίσταται την αξιολόγηση;

Ο αντίλογος έγκειται, στο ποιος θα αξιολογεί. Οι επιθεωρητές του Υπουργείου Παιδείας; Μα δεν γνωρίζετε αγαπητοί συνάδελφοι, ότι για την αξιολόγηση των πανεπιστημίων διεθνώς, υπάρχουν διεθνή στάνταρ και διεθνείς προδιαγραφές; Εμείς δεν είπαμε ότι θα πηγαίνει ο επιθεωρητής από την οδό Μητροπόλεως –την πρώην Μητροπόλεως, δεδομένου τώρα ότι το Υπουργείο Παιδείας έχει μεταφερθεί στα βόρεια προάστια– να αξιολογεί το κάθε πανεπιστήμιο. Εμείς είπαμε ότι και τα ελληνικά πανεπιστήμια, πρέπει να αξιολογούνται με τον τρόπο που αξιολογούνται όλα τα πανεπιστήμια διεθνώς, με τις ίδιες προδιαγραφές και με τις ίδιες διαδικασίες.

Αυτό είναι το πρώτο ουσιαστικό βήμα, για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στην ενίσχυση πρώτα του δημοσίου πανεπιστημίου.

Και τι λέμε με την πρότασή μας; Με την πρότασή μας λέμε ότι κατά τον ίδιο τρόπο, θα αξιολογείται και το μη κρατικό πανεπιστήμιο. Μέσα από τις δομές και τις διαδικασίες, μέσα από τα κριτήρια που θα επιλέγεται το επιστημονικό και διδακτικό προ-

σωπικό, οι διδάσκοντες στο δημόσιο πανεπιστήμιο, μέσα από τα ίδια κριτήρια και τις ίδιες διαδικασίες αξιολόγησης, υπό την εποπτεία πάντα του κράτους, θα επιλέγονται και οι διδάσκοντες στο μη κρατικό κερδοφελούς χαρακτήρα μη κερδοσκοπικό ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Να πάμε και πιο πέρα; Προβλέπουμε την ψήφιση ειδικού νόμου, ο οποίος θα ορίζει το πλαίσιο. Με πλήρεις λεπτομέρειες, θα καθοριστούν όλα μέσα από τη Βουλή των Ελλήνων, για να μπορέσει να λειτουργήσει αυτό το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της νέας μορφής.

Να σας πάω ακόμη πιο πέρα. Ήρθα εγώ με πρότασή μου –την κατέθεσα προσωπικά και άκουσα να συζητείται από πολλές πλευρές– να σας προτείνω να έχουμε και ad hoc νόμο, για την ίδρυση καθενός ξεχωριστά τέτοιου ιδρύματος. Δηλαδή πέρα του νόμου-πλαισίου που θα υπάρξει κατ' εντολή του Συντάγματος –γιατί η πρότασή μας ορίζει την ύπαρξη ειδικού νόμου– από εκεί και πέρα για το καθένα ξεχωριστά ίδρυμα που θα δημιουργηθεί, η αδειοδότησή του να γίνεται με ad hoc νόμο, ο οποίος θα συζητείται από τη Βουλή, θα είναι τα πάντα στο φως, θα παρέχονται πλήρως οι προβλεπόμενες διαδικασίες, θα ξετινάζονται οι προϋποθέσεις, το ποιο είναι από πίσω, ποιο είναι μπροστά, ποια κεφάλαια έχει, ποια διάρθρωση ακαδημαϊκού προσωπικού έχει, ποια προγράμματα σπουδών, τα πάντα, μέσα από ειδικό νόμο που θα περνάει από τη Βουλή.

Για να γίνω σαφής, έχουμε, λοιπόν, πρώτα τη συνταγματική επιταγή, δεύτερον, τον ειδικό νόμο-πλαίσιο και, τρίτον, ad hoc νόμο, για την αδειοδότηση ενός εκάστου τέτοιου ιδρύματος μέσα από τη Βουλή των Ελλήνων.

Πλήρεις εγγυήσεις. Το λέω, γιατί στα πλαίσια του υπερβολικού και εξυπραγματικού αντιλόγου, έχω ακούσει ότι πάμε να κάνουμε πανεπιστήμια τα κέντρα ελευθέρων σπουδών, κατά το παλιό ρητό «κάθε πόλη και στάδιο, κάθε χωριό και γυμναστήριο» κάθε πόλη και στάδιο, κάθε χωριό και πανεπιστήμιο. Όχι, κύριε! Μη διακωμωδούμε έτσι μια πρόταση, η οποία είναι ειλικρινής, είναι σοβαρή, είναι συγκροτημένη και φιλοδοξεί να δώσει μια άλλη προοπτική, την προοπτική του εικοστού πρώτου αιώνα στην ελληνική παιδεία.

Βεβαίως, θα μου πείτε ότι δεν φθάνει μόνο αυτή. Ασφαλώς. Έχουν να γίνουν πολλά ακόμη για το δημόσιο πανεπιστήμιο. Πάρα πολλά. Όπως επίσης, έχουμε μπροστά μας τη μεγάλη πρόκληση της μεταρρύθμισης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, για να καθίσουμε να δούμε, κύριε Κανταρτζή, και αγαπητοί φίλοι του Κ.Κ.Ε. και του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και αγαπητέ φίλε εισηγητή του Λαϊκού Ορθοδόξου Συναγερμού, τι παιδεία θέλουμε και στη δευτεροβάθμια βαθμίδα. Να καθίσουμε να δούμε, πώς απαντά η Ελλάδα στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, πώς θέλουμε να διδάσκεται η γλώσσα μας και η ιστορία μας, με τι προσόντα θα βγάλουμε τον Έλληνα πολίτη και την Ελληνίδα σ' ένα διεθνές ανταγωνιστικό πεδίο, ώστε να είναι και Έλληνες, να είναι και πολίτες του κόσμου. Να μπορούν να σταθούν ανταγωνιστικά σε μια εποχή, όπου όλα δείχνουν πως οι κοινωνικές διαστρωματώσεις και οι κοινωνικές ανισότητες, δεν θα προσδιορίζονται, κύριε Κανταρτζή, από την κατοχή ή όχι των μέσων παραγωγής, αλλά από τις δυνατότητες πρόσβασης στα γνωστικά πεδία, παλαιά, σύγχρονα και καινούργια.

Αυτές είναι οι προκλήσεις του μέλλοντος. Θα μείνουμε έτσι ως Ελλάδα; Θα καθόμαστε να μηρυκάζουμε τα προϊόντα, δεύτερα, τρίτα, τέταρτα και πέμπτα, των διυλιστηρίων της παγκοσμιοποίησης; Δεν έχετε τέτοιους προβληματισμούς από την Αριστερά; Σας παρακολουθούμε χρόνια. Μας ενδιαφέρει ο δικός σας προβληματισμός και του Κ.Κ.Ε. και του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και του ΛΑ.Ο.Σ. και του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος. Δεν μπορούμε να συναντηθούμε σ' αυτά;

Θέλω να εκφράσω τη λύπη μου για την επιλογή του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Όταν ξεκινούσαμε την αναθεωρητική διαδικασία –και την ξεκινήσαμε, όπως γνωρίζετε, από κοινού με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και όχι μόνο με το ΠΑ.ΣΟ.Κ., γιατί απαιτούνται ειδικές πλειοψηφίες– φαινόταν ότι το άρθρο 16, πέραν των άλλων, θα είναι η κορυφαία πρόταση των δύο μεγαλύτερων κομμάτων εξουσίας στην Ελλάδα, στην οποία θα μπορούσαμε να έχουμε συναντηθεί. Και θα έπρεπε να έχουμε συναντηθεί. Βάλτε κάτω την πρό-

ταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και θα δείτε ότι θα μπορούσαμε και εμείς με κάποιες αλλαγές να την ψηφίσουμε. Δεν κατάλαβα, γιατί αυτή η πρόταση αποτέλεσε τη θρυαλλίδα –διότι αυτή είναι η πικρή αλήθεια- για να τιναχτεί στον αέρα η υπόθεση της συμμετοχής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην παρούσα Επιτροπή της Αναθεώρησης του Συντάγματος και να υποχρεωθεί η ηγεσία του, να διατάξει άτακτη υποχώρηση.

Δεν πρέπει ο κ. Παπανδρέου, ο οποίος δεν είναι μόνο Αρχηγός ενός κόμματος –το λέω με πολύ σεβασμό στο πρόσωπό του- να έρθει κάποτε να αναλάβει τις ευθύνες που του αναλογούν, ως παράγοντα του πολιτεύματος; Δεν είναι μόνο Αρχηγός κόμματος. Είναι και Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του.

Εμείς του αναγνωρίζουμε ότι στα θέματα των αλλαγών στην παιδεία και στα θέματα αναθεώρησης του άρθρου 16, σε αρκετά τέτοια σημεία στο παρελθόν υπήρξε πρωτοπόρος. Εγώ έχω το θάρρος να το αναγνωρίσω. Να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους. Δεν καταλαβαίνω τώρα, γιατί οδηγήθηκε σε άτακτη υποχώρηση. Γιατί δεν μπορεί να συγκεντρώσει και να συνενώσει το κόμμα του; Είναι αυτή εικόνα Αξιωματικής Αντιπολίτευσης; Τη μία προτείνει αλλαγές στο άρθρο 16 προς τη σωστή κατεύθυνση και την άλλη, κρύβεται από τον ίδιο της τον εαυτό και θέλει να αποτελέσει εναλλακτική πρόταση και να προσφέρει πρόταση εξουσίας στον ελληνικό λαό, που θα πάει να ψηφίσει αύριο το πρωί στην κάλπη, μέσα στο εκλογικό παραβάν;

Νομίζω –και κλείνω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι- ότι ιδιαίτερα σήμερα, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν έπρεπε να απουσιάζει απ' αυτήν τη διαδικασία. Αυτό είναι βέβαιο. Όμως, εάν έπρεπε να είναι παρών, τουλάχιστον, σε μία συζήτηση, έπρεπε να είναι παρών στη σημερινή συζήτηση. Η απουσία του σήμερα –κατά κυριολεξία το ΠΑ.ΣΟ.Κ. λάμπει διά της απουσίας του, γιατί εγώ πιστεύω ότι έπρεπε να είναι εδώ και ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ- δεν δείχνει μόνο τα τεράστια αδιέξοδα. Δείχνει ότι αυτό το κόμμα, δεν είναι μόνο σε πλήρη αδυναμία να κυβερνήσει. Είναι σε πλήρη αδυναμία, να ασκήσει τα καθήκοντά του ως Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Με συγχωρείτε που λέω πράγματα εν τη απουσία των συναδέλφων του ΠΑ.ΣΟ.Κ., αλλά ιδιαίτερα στη σημερινή συζήτηση, με όλα όσα έχουν προηγηθεί και αφορούν το άρθρο 16, νομίζω ότι αυτές οι αλήθειες έπρεπε να ειπωθούν.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Το λόγο έχει ο εισηγητής από την πλευρά του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Αχιλλέας Κανταρτζής.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Όντως, έχει ενδιαφέρον η σημερινή συζήτηση, έστω και αν η αναθεώρηση του άρθρου 16, κάτω από την παρέμβαση του φοιτητικού και του λαϊκού κινήματος του προηγούμενου χρόνου, έχει φράξει το δρόμο στην αναθεώρησή του, σε μια κατεύθυνση, που θα άνοιγε το δρόμο για την παραπέρα ενίσχυση της εμπορευματοποίησης της παιδείας.

Γιατί, κακά τα ψέματα, οι κινητοποιήσεις της προηγούμενης χρονιάς, οι κινητοποιήσεις των φοιτητών, των σπουδαστών, των εκπαιδευτικών και του λαϊκού παράγοντα, ήταν αυτές που ανάγκασαν σε τελευταία ανάλυση και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην αναδίπλωση την οποία έκανε, δεδομένου ότι στην αφετηρία και η δική του πρόταση προέβλεπε την αναθεώρηση του άρθρου 16, στην ίδια ακριβώς κατεύθυνση με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας.

Θα ήθελα ακόμα να πω ότι έχει ένα ενδιαφέρον η συζήτηση, γιατί το θέμα της παιδείας, είναι από τα κορυφαία ζητήματα. Και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας από την πρώτη στιγμή, από την ίδρυσή του ακόμα, επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στο ζήτημα αυτό. Επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στο ζήτημα της παιδείας, από μία οπτική γωνία που είχε την εξής αφετηριακή θέση: Η γνώση είναι δύναμη. Και ένα κόμμα το οποίο πάλευε για ριζοσπαστικές αλλαγές, ένα κόμμα, το οποίο ποτέ δεν έκρυψε τους στόχους του για μία κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, για μία κοινωνία, όπου ο πλούτος θα ανήκει σ' αυτούς που τον παράγουν, για μία κοινωνία όπου τα μέσα παραγωγής θα είναι κοινωνική ιδιοκτησία, δεν θα μπορούσε να

έκανε διαφορετικά, εάν δεν αναδείκνυε το θέμα της παιδείας στο κέντρο της προσοχής του.

Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι κορυφαίοι διανοητές της δεκαετίας του '20, του '30, του '40, αλλά και μεταγενέστερα, συντόνισαν το βήμα τους, τη δράση τους, με τους αγώνες και τη δράση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Και αναφέρονται στο Δημήτρη Γληνό, στη Ρόζα Ομηρόλη, στην Έλλη Αλεξίου και μία σειρά άλλους επώνυμους, αλλά και λιγότερο γνωστούς του ευρύτερου κοινού, διανοητές εκπαιδευτικούς.

Ας έρθουμε, όμως, στη συγκεκριμένη πρόταση, για την αναθεώρηση του άρθρου 16. Ταυτόσημη ήταν στην κατεύθυνσή της και η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας και η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Βλέπω τώρα ότι και το ΛΑ.Ο.Σ., κινείται στην ίδια ακριβώς κατεύθυνση, μόνο που λέει τα πράγματα πιο ανοικτά. Ενώ τα δύο κόμματα μιλάνε για δήθεν μη κερδοσκοπικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, το ΛΑ.Ο.Σ. έρχεται ακόμα πιο ανοικτά και λέει να δοθούν σε ιδιώτες, ας εγκαταλείψουμε τα προσχήματα.

Τι σημαίνει μη κερδοσκοπικά; Σημαίνει ότι παύει πλέον η ανώτατη εκπαίδευση να είναι υποχρέωση του κράτους. Σημαίνει πλέον ότι ανοίγει ο δρόμος, ώστε η ανώτατη εκπαίδευση, με ακόμα πιο γρήγορους ρυθμούς στο μέλλον, να λειτουργήσει σαν εμπόρευμα.

Όπως στα μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια, είτε θα λειτουργούν με κέρδη είτε θα λειτουργούν χωρίς κέρδη, είναι αδιάφορο, για να μπορέσει κάποιος να απαιτήσει να σπουδάσει σ' αυτά –παρακάτω θα πούμε τι ποιότητας εκπαίδευση μπορούν να προσφέρουν αυτά τα λεγόμενα ιδρύματα- θα είναι υποχρεωμένος κάποιος να πληρώσει τη μόρφωση, το ίδιο με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, της ελεύθερης αγοράς, θα είναι υποχρεωμένος, να πληρώσει για την απόκτηση της γνώσης, για την απόκτηση της μόρφωσης και τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, όσο τουλάχιστον, θα εξακολουθήσουν να παραμένουν και να λειτουργούν με την προηγούμενη μορφή τους.

Μ' άλλα λόγια, οι κανόνες της αγοράς, οι κανόνες του ανταγωνισμού, οι κανόνες που έχουν θεσμοθετηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, που καθιέρωσε την πλήρη απελευθέρωση του κεφαλαίου σ' όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες, ελευθερία κίνησης, υπηρεσιών, εμπορευμάτων και εργατικού δυναμικού – ήταν οι τέσσερις κατευθυντήριες αρχές της Συμφωνίας του Μάαστριχτ- που δεν είναι κάποια αφηρημένη διακήρυξη, είναι διακηρύξεις οι οποίες συνοδεύονται και από μέτρα, που εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση αυτών των πολιτικών.

Στο όνομα, λοιπόν, του υγιούς ανταγωνισμού, στο όνομα της ελεύθερης αγοράς, στο όνομα του ελεύθερου και ισότιμου ανταγωνισμού, ουσιαστικά ανοίγει ο δρόμος, έτσι ώστε η μόρφωση να γίνει εμπόρευμα, ακριβό μάλιστα εμπόρευμα, που για να την αποκτήσει κάποιος, θα πρέπει να την ακριβοπληρώσει, ανεξάρτητα εάν τα λαϊκά στρώματα θα πληρώνουν τον ιδιώτη επιχειρηματία, είτε εμφανίζεται με τη μορφή της μη κερδοσκοπικής επιχείρησης ή εάν θα πληρώνουν το συλλογικό εκπρόσωπο του κεφαλαίου του κράτους.

Πάντως, τα θεμέλια της μόρφωσης, τα θεμέλια της δωρεάν παιδείας, όσα εν πάση περιπτώσει έχουν απομείνει, δυναμιτίζονται. Λέω, όσα έχουν απομείνει. Είναι γνωστοί οι προβληματισμοί, οι οποίοι αναδείχθηκαν το προηγούμενο διάστημα και είναι γνωστές οι προτάσεις, οι οποίες ακούστηκαν και από τα δύο μεγάλα κόμματα. Για παράδειγμα, η συζήτηση για το αν θα εξασφαλιστούν φτηνά φοιτητικά δάνεια ή οι προτάσεις οι οποίες ακούστηκαν στο παρελθόν, αν δεν κάνω λάθος από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., οι οποίοι μιλούσαν για την προμείωση των σπουδών με κάποιες πιστωτικές μονάδες, οι οποίες θα τους συνοδεύουν και τις οποίες θα μπορούν να πάνε να τις ακουμπούν, να τις εξαγοράζουν, στο εκπαιδευτικό ίδρυμα της αρεσκείας τους. Έτσι, για να το πούμε απλά, σαν να πηγαίνεις στο σούπερ-μάρκετ και ουσιαστικά οι κανόνες, οι επιδοτήσεις, η ενίσχυση των δημοσίων πανεπιστημίων, να μεταφέρονται και στα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Αυτό είναι το ένα ζήτημα.

Το δεύτερο ζήτημα τώρα. Χρησιμοποιήθηκε σαν πρόσχημα για την αλλαγή αυτή το επιχείρημα ότι, μα δεν βλέπετε πού οδη-

γήθηκε η δημόσια εκπαίδευση, δεν βλέπετε πού οδηγήθηκαν τα δημόσια πανεπιστήμια; Το ερώτημα είναι ποιος τα οδήγησε, κύριοι της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην κατάσταση αυτή; Δεν ήσανταν εσείς αυτοί, που κυβερνούσατε τόσα χρόνια τον τόπο; Δεν ήσανταν εσείς αυτοί, οι οποίοι δημιουργήσατε πανεπιστήμια και σχολές, χωρίς αντικείμενο γνώσης; Δεν είναι τα δύο μεγάλα κόμματα, τα οποία είχαν τη διακυβέρνηση, τα οποία δημιούργησαν πανεπιστημιακές σχολές, που δεν είχαν εκπαιδευτικό προσωπικό με τα απαραίτητα προσόντα να διδάξουν; Δεν ήταν τα δύο μεγάλα κόμματα, τα οποία δημιούργησαν σχολές που λειτούργησαν σε καθεστώς υποχρηματοδότησης, χωρίς να μπορούν να λειτουργήσουν ουσιαστικά; Δεν ήταν τα δύο μεγάλα κόμματα, που με την πολιτική τους και τις αποφάσεις τους, άνοιξαν τους δρόμους για τη διαπλοκή των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με επιχειρηματικά συμφέροντα είτε με το πρόσχημα της έρευνας είτε με διάφορους άλλους τρόπους; Δεν ήταν τα δύο μεγάλα κόμματα, που άφησαν τα κοινοτικά κονδύλια να χρησιμοποιηθούν σαν μηχανισμός, για την ακόμα μεγαλύτερη διείσδυση των μεγάλων επιχειρήσεων μέσα στην ανώτατη εκπαίδευση; Δεν ήταν τα δύο μεγάλα κόμματα, εν πάση περιπτώσει, που με την πολιτική τους οδήγησαν την κατάσταση εδώ;

Ας αφήσουμε πλέον τα προσχήματα. Όλη αυτή η συζήτηση, όλη η επίκληση για την κατάσταση των δημοσίων πανεπιστημίων, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά το άλλοθι που αναζητούν, για να μπορέσουν να προωθηθούν ακόμα πιο ανεμπόδιστα οι πολιτικές οι οποίες έχουν αποφασιστεί στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν την εξής κεντρική αρχή, την εξής κόκκινη κλωστή, η οποία διαπερνά όλους τους χώρους της παιδείας από την τριτοβάθμια μέχρι την πρωτοβάθμια. Ότι δηλαδή ο χώρος αυτός, πρέπει να συνδεθεί ακόμα περισσότερο με την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Αυτή είναι η κατευθυντήρια αρχή, η οποία διαπνέει την πολιτική, τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία έχουν συμφωνήσει τα δύο μεγάλα κόμματα και η οποία υπαγορεύει αυτές τις πολιτικές, τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου. Θέλουν σήμερα, ακόμα μεγαλύτερη διείσδυση, για να μπορέσουν να υποτάξουν την έρευνα για τους δικούς τους σκοπούς. Θέλουν ακόμα μεγαλύτερη διείσδυση, για να μπορέσουν να την υποτάξουν, όχι στα στενά συμφέροντα απλώς του κάθε επιχειρηματία, αλλά και στα συνολικά συμφέροντα του κεφαλαίου. Θέλουν μεγαλύτερη διείσδυση, έτσι ώστε να μπορέσουν να χειραγωγήσουν ακόμα καλύτερα τη μόρφωση, τις συνειδήσεις της νεολαίας και κατ' επέκταση, να κανονίσουν το περιεχόμενο και το είδος της μόρφωσης που παρέχεται. Και δυστυχώς μ' αυτά τα μέτρα, μ' αυτές τις πολιτικές, δεν ξεμπερδεύουμε, επειδή δεν πρόκειται να γίνει η αναθεώρηση του άρθρου 16.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, κρατάει ανοικτό το θέμα από την εξής σκοπιά, ότι αυτές οι πολιτικές προωθούνται με πολλούς τρόπους και ήδη ένα μεγάλο μέρος τους, έχει προωθηθεί με διάφορους τρόπους στο παρελθόν και στην ανώτατη εκπαίδευση, αλλά και στις άλλες βαθμίδες της παιδείας. Και αναφέρομαι και στον τελευταίο νόμο για την ανώτατη εκπαίδευση, ο οποίος αφήνει ανοικτή την πόρτα για τη χρηματοδότηση πανεπιστημίων και συνεπώς προγραμμάτων από ιδιώτες, από επιχειρηματίες. Ερώτημα: Αλήθεια, γιατί θα έρθουν οι επιχειρηματίες που παράγουν τα μεταλλαγμένα, να χρηματοδοτήσουν το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο; Για να βγουν οι καθηγητές, το εκπαιδευτικό προσωπικό και να πουν ότι ξέρετε τα μεταλλαγμένα είναι κίνδυνος-θάνατος για τη ζωή μας, για το περιβάλλον μας; Γιατί θα χρηματοδοτήσουν οι μεγαλοεπιχειρηματίες, αυτοί που παράγουν τα συμπληρώματα διατροφής, το γνωστό ντοπάρισμα, γιατί θα χρηματοδοτήσουν ιατρικές σχολές ή γυμναστικές ακαδημίες; Για να βγουν και να πουν ότι ξέρετε, κύριε, αυτές οι ουσίες είναι ουσίες που σκοτώνουν τον άνθρωπο; Όχι, βέβαια.

Θα τα χρηματοδοτήσουν με όρους και προϋποθέσεις, που θα επιβάλλουν προγράμματα, που θα επιβάλλουν στους εκπαιδευτικούς, να διδάξουν αυτά που συμφέρουν στους κυρίους αυτούς επιχειρηματίες, που θα εμφανίζονται μάλιστα και με το φκιασίδωμα του μεγάλου δωρητή. Δεν είναι κορόιδα, να πάνε

να πετάξουν τα λεφτά τους, για να διδαχθεί η αλήθεια.

Η αλήθεια, μας φέρνει στο νου ένα προφητικό έργο, το γνωστό βιβλίο σε πολλούς του Τζακ Λόντον, που γράφτηκε στις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα, πριν ακόμη και από την Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία. Ο Τζακ Λόντον, ζώντας στη μητρόπολη του καπιταλισμού και προβλέποντας τις εξελίξεις, έγραψε το εξής χαρακτηριστικό για έναν καθηγητή πανεπιστημίου, ο οποίος είχε προσχωρήσει στις σοσιαλιστικές ιδέες. Τον κάλεσε τότε ο πρύτανης και του είπε ορθά-κοφτά: Ή σταματάς ή διαφορετικά θα πρέπει να φύγεις από το πανεπιστήμιο. Οι χρηματοδότες, μας κλείνουν τις στρόφιγγες. Δεν μας αφήνουν περιθώρια άλλα. Να, λοιπόν, σε ποιες καταστάσεις οδηγούμαστε.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ο Τζακ Λόντον, όμως, έγραψε και άλλα βιβλία.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Εγώ μένω σ' αυτό το βιβλίο, το προφητικό. Γράφτηκε στις αρχές του εικοστού αιώνα.

Άρα, πάμε σε μια απολύτως χειραγωγημένη γνώση. Αυτός είναι ο στόχος. Και οι αλλαγές αυτές, δεν σταματάνε στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Οι αλλαγές αυτές, θα διατρέξουν συνολικά το χώρο της παιδείας -όπως πολύ σωστά είπε ο κ. Παναγιωτόπουλος, από τη δική του σκοπιά πάντα, με την οποία είμαστε ριζικά αντίθετοι- και το χώρο της πρωτοβάθμιας και το χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Θα τη συμπαρασύρουν.

Οδηγούμαστε, σε παραπέρα εμπορευματοποίηση της παιδείας με διάφορους τρόπους. Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ήδη η προσχολική αγωγή πρέπει να πληρωθεί, για να μπορεί κάποιος να την αποκτήσει. Για να λειτουργήσουν οι παιδικοί σταθμοί, δόθηκαν στους δήμους, μπήκαν τα δίδακτρα, επιβλήθηκαν δημοτικοί φόροι, δημοτικά τέλη, για να αντληθούν πόροι να λειτουργήσουν. Προετοιμάζεται το επόμενο στάδιο, με την ανάθεση αρμοδιοτήτων όσον αφορά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Καποδιστριας 2, νέα διοικητική δομή και νέα διοικητική διάρθρωση της χώρας. Αυτόν ακριβώς το στόχο υπηρετούν, στο να διευκολυνθούν τα βήματα τα οποία θα μπορέσουν να προετοιμάσουν το έδαφος, ώστε να υλοποιηθούν αυτές οι πολιτικές.

Και δεν είναι μόνο ότι οδηγούμαστε σε εμπορευματοποίηση, δηλαδή πληρωμή για να μπορέσεις να μορφωθείς, όπως αγοράζουμε από το σούπερ μάρκετ το γάλα, το ψωμί και τα άλλα προϊόντα. Ανάλογα με το πορτοφόλι μας, θα μπορούμε να αγοράσουμε τη γνώση. Εδώ πάμε σε κατηγοριοποίηση πλέον των σχολείων με πολλούς τρόπους. Σε κατηγοριοποίηση, η οποία διαπερνά και τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Θυμίζω τις θέσεις των δύο μεγάλων κομμάτων, για να σταθώ μόνο σ' αυτές που είναι χαρακτηριστικές.

Μα να μη συνδυάσουμε, λέει το ΠΑ.ΣΟ.Κ., τα εκπαιδευτικά προγράμματα με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας; Η Νέα Δημοκρατία κάπως αλλιώς το χειρίστηκε, με τα λεγόμενα ευέλκτα προγράμματα διδασκαλίας, τα οποία διασπούν τον ενιαίο χαρακτήρα της παιδείας. Δεν μαθαίνουν πλέον όλα τα ελληνόπουλα όλα τα παιδιά που πάνε στο σχολείο και τα παιδιά των μεταναστών τα ίδια πράγματα. Αλλά ανάλογα σε ποια σχολεία θα φοιτούν, είναι και το περιεχόμενο της γνώσης που θα αποκτήσουν. Άλλες γνώσεις για τα πλουσιόπαιδα, άλλες γνώσεις για τα φτωχόπαιδα, από πόλη σε πόλη, από γειτονιά σε γειτονιά, από χωριό σε χωριό.

Ανοίγει ο δρόμος, για την ακόμη μεγαλύτερη διασύνδεση των σχολείων με τους μεγάλους επιχειρηματίες. Και επαναλαμβάνω το ερώτημα: Γιατί θα χρηματοδοτήσουν οι επιχειρηματίες τα σχολεία, εάν οι εκπαιδευτικοί δεν θα είναι προσαρμοσμένοι στις απαιτήσεις τις δικές τους; Και δεν χρειάζεται να τους βάλουν καθαρά και ωμά τους όρους αυτούς, να υπογράψουν συμβόλαια. Όταν η πρόληψη και η αμοιβή ενός, κρέμεται από την επιχορήγηση του άλφα και βήτα επιχειρηματία, σπεύδει οικιοθελώς να προσαρμοστεί.

Που οδηγούμαστε, λοιπόν, μ' αυτές τις αλλαγές; Σε μια απόλυτα χειραγωγημένη γνώση. Σε μια γνώση η οποία γίνεται σ' ένα πανεπιστήμιο, σε μια εκπαίδευση πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, η οποία αποκτά ακόμη πιο ταξικό περιεχόμενο, κύριε

Παναγιωτόπουλε, με τις πολιτικές τις οποίες προωθείτε.

Η διαχωριστική γραμμή σε ποιον ανήκουν τα μέσα παραγωγής, που καθορίζει και την πορεία του ανθρώπου, γίνεται ακόμη πιο έντονη, βάζει ακόμη πιο αποφασιστικά τη σφραγίδα της. Από τις ίδιες προϋποθέσεις θα ξεκινήσουν τα πλουσιόπαιδα, ας το πω έτσι, τα παιδιά των εύπορων οικογενειών, τα παιδιά που είχαν τη δυνατότητα από την πρώτη στιγμή που γεννήθηκαν, να ζήσουν σ' ένα διαφορετικό περιβάλλον, να έχουν μια διαφορετική στήριξη, μια διαφορετική ικανότητα; Από την ίδια αφετηρία θα ξεκινήσουν τα φτωχόπαιδα; Από την ίδια αφετηρία θα ξεκινήσουν τα παιδιά των οποίων, οι γονείς δεν έχουν στον ήλιο μοίρα; Τα παιδιά των οποίων, οι γονείς δεν έχουν καν ούτε το βασικό ανθρώπινο δικαίωμα της δουλειάς, για να μπορούν να θρέψουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους, για να μπορούν να φάνε ψωμί τα παιδιά τους; Όχι βέβαια.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ελάτε να πολλαπλασιάσουμε τις ευκαιρίες.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Είναι διαφορετικές οι αφετηρίες. Κι αυτές οι αφετηρίες, γίνονται ακόμη πιο βαθιές, βάζουν ακόμη πιο έντονη τη σφραγίδα τους, με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις πολιτικές του κεφαλαίου. Κατηγοριοποίηση των σχολείων. Δείτε χαρακτηριστικό παράδειγμα, τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Κατηγοριοποίηση των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Δεν είμαστε εμείς αυτοί που υπερασπιστήκαμε και σιγοντάραμε τις κινητοποιήσεις –δεν θέλω να κάνω τον χαρακτηρισμό για τα 500 ευρώ που θα έλειπαν. Αντίθετα, βγήκαμε και είπαμε, για ποια πανεπιστήμια γίνεται λόγος. Δεν ήμασταν εμείς αυτοί, που βγήκαμε να υπερασπιστούμε τη θέση κάθε πόλη και στάδιο, κάθε χωριό και πανεπιστήμιο. Βάλαμε το ζήτημα, για ποια πανεπιστήμια γίνεται λόγος. Όμως οδηγηθήκαμε στην κατηγοριοποίηση, όπως κατηγοριοποιήθηκαν και μάλιστα με πολύ έντονο τρόπο, θα είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με τις διαδικασίες της Μπολόνια και τις άλλες συμφωνίες που προωθούνται. Για παράδειγμα –επειδή έχει τεθεί το ερώτημα– να μην έχουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα το λόγο να αποφασίσουν ποιους φοιτητές θα δεχθούν; Βεβαίως ένα πανεπιστήμιο, μπορεί να βάλει όρους ότι εγώ θα δεχθώ τα «εικοσάρια» μονάχα –μια και μιλάτε για την αξιολόγηση– και θα βγάλει και καλούς επιστήμονες. Άλλα πανεπιστήμια, για να μπορέσουν να αγοράσουν μεγαλύτερη πελατεία –να το πω έτσι απλά, μια και με όρους αγοράς γίνεται η συζήτηση για την παιδεία– θα κατεβάσουν τη βάση τους, θα πουν ότι εμείς θα δεχθούμε και τα «δεκαπεντάρια». Άρα τι πανεπιστήμια θα είναι αυτά; Με τι προϋποθέσεις θα ανταγωνιστούν; Μικρότερη χρηματοδότηση. Οι επιχειρηματίες, δεν θα επιχορηγήσουν φυσικά τις κατώτερες σχολές, θα συγκεντρώσουν το ενδιαφέρον τους για τις μεγάλες. Άρα οι φοιτητές που θα βγουν από τα πανεπιστήμια αυτά, δεν θα έχουν τα ίδια προσόντα, τα πτυχία τους, δεν θα έχουν την ίδια αξία με τα πτυχία των λεγόμενων αριστοκρατικών πανεπιστημιακών σχολών. Κατηγοριοποίηση πανεπιστημίων. Εκεί είναι το αποτέλεσμα της αξιολόγησης. Άρα υποβάθμιση των πτυχίων. Άρα ακόμη πιο έντονη η σφραγίδα σ' αυτές τις πολιτικές, που θέλουν τη μεγάλη μάζα των αποφοίτων, τη μεγάλη μάζα των πτυχιούχων, να είναι το φθηνό αυριανό εργατικό δυναμικό. Αυτή είναι η ουσία της πολιτικής. Αυτή θα είναι η κατάληξη, στην οποία οδηγούμεστε με τις πολιτικές οι οποίες έχουν σχεδιαστεί. Αυτή είναι η ουσία. Μήπως σήμερα, δεν πληρώνουν δίδακτρα στις περισότερες σχολές για τα μεταπτυχιακά; Δεν πληρώνουν δίδακτρα για τα διδακτορικά, έστω με τη μορφή που λειτουργούν και μάλιστα πανάκριβα δίδακτρα; Θα έχουμε τη μεγάλη μάζα των φοιτητών, που θα περιορίζεται στα πτυχία τα οποία θα είναι υποβαθμισμένα, θα έχουμε ένα μικρότερο ποσοστό, οι οποίοι θα μπορούν να φθάσουν και στο μεταπτυχιακό, το οποίο και αυτό σιγά-σιγά υποβαθμίζεται, για να περιοριστούμε σε ένα πολύ μικρό ποσοστό με το διδακτορικό κ.λπ..

Δεν είναι τυχαίο ότι το περίφημο Ευρωσύνταγμα, προέβλεπε και κάτι χαρακτηριστικό. Δεν έκανε λόγο για δωρεάν τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περιορίζε την υποχρέωση του κράτους για δωρεάν παιδεία, στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτές, λοιπόν, οι συντονισμένες πολιτικές, οι οποίες προω-

θούνται είτε μέσα από την πολιτική της Μπολόνιας είτε μέσα από τις διάφορες πολιτικές και συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν ένα και μοναδικό στόχο, την εμπορευματοποίηση της παιδείας, τη μετατροπή της σε εμπόρευμα. Θα εντείνουν τους ταξικούς φραγμούς στη μόρφωση. Γι' αυτό το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, συγκεντρώνει την προσοχή του και θα κάνει ό,τι μπορεί, ώστε τα σχέδια αυτά να μη μπορέσουν να προχωρήσουν στην πράξη. Οι νόμοι που έχουν ψηφιστεί, να μην εφαρμοστούν. Με όρους κινήματος οι φοιτητές, οι σπουδαστές, ο λαϊκός παράγοντας να παρέμβει, ώστε με τη θέληση της πλειοψηφίας του λαού, να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, αυτοί οι νόμοι να καταργηθούν, στην πράξη να μην προωθηθούν.

Εμείς δεν κάνουμε πίσω, από τη σταθερή και αταλάντευτη θέση μας: Αποκλειστικά δημόσια δωρεάν παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες. Δεν έχει νόημα να μιλάμε για δημόσια παιδεία ή για αγαθό της παιδείας. «Δημόσια δωρεάν παιδεία», αυτή είναι η κόκκινη κλωστή, κατάργηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον χώρο της εκπαίδευσης.

Εν πάση περιπτώσει, το έχουμε πει και άλλες φορές και θα το ξαναπούμε ακόμα μία: Αρκετές δραστηριότητες και αρκετές σφαίρες της οικονομίας, μπορούν να έχουν οι επιχειρηματίες στη διάθεσή τους. Δεν συμφωνούμε μ' αυτές, παλεύουμε για την ανατροπή τους, αλλά δεν χρειάζεται επιχειρηματική δραστηριότητα στο χώρο της παιδείας, στο χώρο της υγείας. Σταθερή, λοιπόν, και αδιαπραγμάτευτη θέση μας είναι, πριν από όλα αποκλειστικά δημόσια δωρεάν παιδεία με κατάργηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Και κάτι ακόμα, γιατί παρέλειψα να το αναφέρω στη χθεσινή μου τοποθέτηση κοιτώντας σήμερα τα Πρακτικά: Μας βρίσκει αντίθετους και η αναθεώρηση του άρθρου του σχετικού, που αναφέρεται στην προσωρινή δικαστική προστασία. Θεωρούμε ότι η ισχύουσα διάταξη σήμερα είναι επαρκής. Η νομοθετική ρύθμιση, μπορεί να το λύσει το ζήτημα αυτό. Δεν χρειάζεται να πάμε σε συνταγματική αναθεώρηση του σχετικού άρθρου.

Σας ευχαριστώ.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε συνάδελφε, θα το καταψηφίσετε ή δεν θα συμμετάσχετε στην ψηφοφορία;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Εμείς λέμε ότι δεν συμφωνούμε.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Το καταψηφίζετε δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Κύριε συνάδελφε, με συγχωρείτε.

Κύριε Κανταρτζή, σ' όλες τις παραγράφους του άρθρου 16, γιατί υπάρχουν και παράγραφοι που δεν αναφέρονται στην αλλαγή του δημόσιου χαρακτήρα, όπως παραδείγματος χάρη για τον εθελοντισμό, ότι πρέπει να στηρίζεται από το κράτος. Αρνητική είναι η θέση σας. Μάλιστα.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, είμαστε αντίθετοι στην αναθεώρηση του άρθρου 16 συνολικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη – Ψαρούδα): Ο κ. Κουβέλης έχει το λόγο.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, βεβαίως τα επιχειρήματα έχουν κατατεθεί και στην προηγούμενη φάση της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Άκουσα με εξαιρετική προσοχή τον εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας, τον κ. Παναγιωτόπουλο, να διεκτραγωδεί και να περιγράφει την κατάσταση της ανώτατης εκπαίδευσης με χρώματα μελανά. Δεν θα είχα αντίρρηση, να συμφωνήσω μαζί του ως προς ορισμένες διαπιστώσεις, αναφορικά με το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο χώρο των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Όπως επίσης δεν θα είχα αντίρρηση, να συμφωνήσω μαζί του ότι οι δαπάνες για την παιδεία, βεβαίως πρέπει να αυξηθούν αλλά η επένδυσή τους πρέπει να γίνεται μ' έναν εξορθολογισμένο τρόπο, μ' έναν τρόπο, που θα αντιστοιχεί στις πραγματικές ανάγκες της ανώτατης εκπαίδευσης και συνολικότερα να αφορά στο σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Το ερώτημά μου όμως είναι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εμπόδιζε το άρθρο 16 του Συντάγματος, ως έχει, να αναβαθμιστεί η ανώτατη εκπαίδευση ή η συνολική εκπαίδευση ως προς το σύνολο των βαθμίδων της;

Εμπόδιζε, για παράδειγμα, το άρθρο 16 του Συντάγματος, να έχουμε τη λυκειακή βαθμίδα, ως προπαρασκευαστήριο εισαγωγής στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και όχι ως μία βαθμίδα εκπαίδευσης, που θα παρέχει ουσιαστική γνώση και ουσιαστική παιδεία; Προφανώς όχι.

Δεν μπορώ να αντιληφθώ τι σχέση έχει το άρθρο 16 του Συντάγματος και η επιχειρούμενη αναθεώρηση, σύμφωνα με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, με όλα εκείνα τα οποία περιγράφονται και αναφέρονται, για να στηρίζουν την πρόταση για την παρουσία ιδιωτικών πανεπιστημίων στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Αυτό δεν το αντιλαμβάνομαι. Εκείνο το οποίο αντιλαμβάνομαι αλλά διαφωνώ μαζί του, είναι η καθαρότητα της πρότασης ότι διεκδικούν κάποιοι και θέλουν να υπάρχουν ιδιωτικά πανεπιστήμια με ποικίλες επωνυμίες, ενώσεις μη κερδοσκοπικές, ιδιωτικά πανεπιστήμια υπαγόμενα στον κρατικό έλεγχο κ.ο.κ.. Τα άλλα, αποτελούν κατά τη γνώμη μου επιχειρήματα αβάσιμα, μη συνδεδεμένα με τον πυρήνα της πρότασης όλων εκείνων, που διεκδικούν την παρουσία των ιδιωτικών πανεπιστημίων στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, είναι πάρα πολύ συγκεκριμένη και το συγκεκριμένο, αναδεικνύεται από αυτό που καταγράφεται επισήμως στα Πρακτικά της Βουλής. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, διεκδικεί την απάλειψη της λέξης ότι η ανώτατη εκπαίδευση γίνεται αποκλειστικά από το δημόσιο, δηλαδή θέλει την απάλειψη της λέξης «αποκλειστικά» και της λέξης «δημόσιο». Όλα τα άλλα, είναι επιχειρήματα τα οποία δεν καταγράφονται ως το περιεχόμενο της πρότασης, που θα αποτελέσει σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει η Νέα Δημοκρατία, τη νέα συνταγματική διάταξη.

Αλλά ας έλθουμε στα επιχειρήματα όλων εκείνων, που υποστηρίζουν την παρουσία των ιδιωτικών πανεπιστημίων στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης.

Κρατική εποπτεία. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν θα δοθεί η δυνατότητα ίδρυσης ιδιωτικού πανεπιστημίου, η κρατική εποπτεία εκ των πραγμάτων σχετικοποιείται. Και δανείζομαι και αξιοποιώ συγκριτικά στοιχεία, από χώρες στις οποίες λειτουργούν ιδιωτικά πανεπιστήμια. Το δημόσιο, δηλαδή το κράτος, μπορεί να θέτει ένα επίπεδο ελαχίστων προϋποθέσεων, αλλά από εκεί και πέρα και μάλιστα στο όνομα του αυτοδιοίκητου, δεν μπορεί να παρεμβαίνει στη διαμόρφωση ούτε καν του εκπαιδευτικού προγράμματος από ένα επίπεδο και πάνω.

Το δεύτερο ζήτημα της χρηματοδότησης. Θα χρηματοδοτούνται αυτά τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, κύριοι συνάδελφοι, εσείς που τα υποστηρίζετε;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι βέβαια!

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Μη σπεύδετε, κυρία Παπακώστα, να πείτε «όχι βέβαια» και ακούστε γιατί. Διότι θα παρεμβαίνει πάντοτε η αρχή του ανταγωνισμού και στο χώρο αυτό και θα σας λέει αυτή η αρχή ότι δεν μπορείτε να χρηματοδοτείτε το δημόσιο πανεπιστήμιο και να μην χρηματοδοτείτε το ιδιωτικό.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Εάν δεν το αντιλαμβάνεστε, ερρώτω.

Περαιτέρω. Έχει ακουστεί το επιχειρήμα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, πιέζει με διαφόρους τρόπους για να δοθεί η δυνατότητα ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων. Πρώτον, είναι αβάσιμο. Δεν πιέζει.

Δεύτερον, η ιδρυτική συμφωνία της Ε.Ο.Κ. και εν συνεχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα ζητήματα της παιδείας τα αφήνει στην αποκλειστική ρύθμιση του κάθε κράτους-μέλους της Ένωσης. Δεν μπορεί να παρέμβει καμμία ευρωπαϊκή ένωση και να μας οδηγήσει υποχρεωτικά, να επιτρέπουμε την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, έστω και υπό τον τίτλο «μη κερδοσκοπικό πανεπιστήμιο».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, δεν έχουν παρουσία στο χώρο της Ευρώπης, με εξαίρεση την Αγγλία, όπου εκεί συμβαίνει ακριβώς αυτό το οποίο ανέφερε ο συνάδελφος κ. Κανταρτζής. Έχουμε και μία διαβάθμιση των πανεπιστημιακών σχολών, η οποία έχει σχέση με επιλογές οικονομικού χαρακτήρα, για την προσέλκυση περισσότερων φοιτητών που κατεβάζουν τη στάθμη, με την προσέλκυση ολιγότερων φοιτητών αλλά αυξημένα διδάκτρα, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν

το αποτέλεσμα το οποίο επιθυμούν, σε σχέση με τη στάθμη και τη διαβάθμιση του παρεχόμενου κάθε φορά διπλώματος ή πτυχίου.

Άλλο ερώτημα που απευθύνεται στους υποστηρικτές αυτών των πανεπιστημίων, των ιδιωτικών. Θα επιτρέπεται η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα προς τα πανεπιστήμια αυτά; Προφανώς και θα επιτρέπεται.

Και ερωτώ: Ο ιδιωτικός τομέας, όταν θα χρηματοδοτεί, δεν θα έχει την αξίωση, την απαίτηση και τη διεκδίκηση, να διαμορφώνει στοιχεία του εκπαιδευτικού προγράμματος, προκειμένου να αξιοποιεί αυτήν την επένδυση που θα κάνει με τη χρηματοδότηση;

Θα επιστρέψω στα προηγούμενα, για να υπερασπιστώ τον ευρωπαϊκό χώρο. Σ' ολόκληρη την Ευρώπη, πλην της Αγγλίας, δεν υπάρχουν ιδιωτικά πανεπιστήμια -το γνωρίζετε- με εξαίρεση δύο, τα οποία αποτελούν εξέλιξη κληροδοτημάτων και μάλιστα το ένα, έχει την αφετηρία ίδρυσης γύρω στο 1560 μ.Χ.. Όλα τα άλλα που λέγονται, είναι τουλάχιστον αβάσιμα και δεν έχουν καμμία σχέση με την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Άλλο επιχειρήμα το οποίο καταγράφεται και στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας: Να αντιμετωπίσουμε τη φοιτητική μετανάστευση. Είναι ένα επιχειρήμα, το οποίο μάλιστα οφείλω να αναγνωρίσω ότι βρίσκει και ευήκοα ώτα μέσα στην ελληνική κοινωνία, διότι, πράγματι, πάρα πολλά παιδιά βρίσκονται στο εξωτερικό για σπουδές, επειδή δεν μπόρεσαν να εισέλθουν στα δικά μας ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αλλά και αυτό το επιχειρήμα δεν έχει βασιμότητα, διότι η φοιτητική μετανάστευση, πρέπει να αντιμετωπίζεται με την αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος.

Γιατί οι άλλες χώρες, δεν έχουν φοιτητική μετανάστευση και αναφέρομαι στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία; Γιατί δεν έχουν φοιτητική μετανάστευση, την ώρα μάλιστα που έχουν εξαιρετικά αυστηρά πανεπιστήμια; Διότι έχουν διαμορφώσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που καθιστά ευκολότερη την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, στο πλαίσιο της οποίας περαιτέρω γίνεται η αξιολόγηση, έτσι ώστε να μην έχουμε το τραγικό φαινόμενο, που συναντάμε στην Ελλάδα να είναι στενωπός η είσοδος και ευρυτάτη η έξοδος από τις πανεπιστημιακές σχολές.

Το ερώτημά μου περιμένει απάντηση. Γιατί η Γαλλία, δεν έχει φοιτητική μετανάστευση; Μάλιστα κατά γενική ομολογία, έχει ένα πάρα πολύ καλό εκπαιδευτικό σύστημα. Διότι φρόντισαν και διαμόρφωσαν ένα εκπαιδευτικό σύστημα, όπου οι προηγούμενες ανώτατες εκπαίδευσης βαθμίδες, ουσιαστικά προετοιμάζουν, εκπαιδεύουν, παιδεύουν έτσι, ώστε εκείνος ο οποίος θα εισέλθει στην πανεπιστημιακή σχολή, να είναι έτοιμος από καιρό και ακριβέστερα από τον προηγούμενο καιρό, των επίσης προηγούμενων εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Όλα αυτά, μπορεί να τα αντιμετωπίσει η αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος και να τα αντιμετωπίσει μ' έναν τρόπο, που θα ανταποκρίνεται στη σύγχρονη διεκδίκηση, η παιδεία να είναι το συνεχώς επενδύόμενο κεφάλαιο με απόδοση και με μία απόδοση σε πολλαπλά επίπεδα, όπως όλες και όλοι αντιλαμβάνομεθα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να ολοκληρώσω, αναφορικά με την προσπάθεια που γίνεται να αναθεωρηθεί η διάταξη του άρθρου 16. Δεν θα αναθεωρηθεί στη βάση των υπάρχοντων συσχετισμών, βεβαίως με δεδομένη την απουσία της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης, του ΠΑ.ΣΟ.Κ., για λόγους οι οποίοι έχουν εκτεθεί και δεν χρειάζεται να επαναληφθούν.

Εμείς, από εξαιρετικά υπεύθυνη θέση λέμε ότι καταψηφίζουμε την προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος και η καταψήφισή, αφορά το σύνολο του άρθρου 16, κυρία Πρόεδρε. Το κάνουμε αυτό από υπεύθυνη θέση. Εμείς δεν θέλουμε να υπερασπιστούμε τα κακώς κείμενα. Τα κακώς κείμενα, μπορούμε να τα μεταβάλουμε -η επανάληψη είναι χρήσιμη- με αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα κακώς κείμενα, μπορούμε να τα αλλάξουμε μ' έναν σύγχρονο νόμο-πλαίσιο, διότι ο νόμος-πλαίσιο που ψηφίστηκε από την κυβερνητική Πλειοψηφία, δεν είναι εκείνος ο οποίος αντιστοιχεί στις ανάγκες του σημερινού ελληνικού πανεπιστημίου.

Θα θυμίσω -όχι από κάποιον κομματικό πατριωτισμό- ότι εμείς την ώρα που καταψηφίζαμε την αναθεώρηση του άρθρου 16, καταθέταμε είκοσι επτά τροπολογίες στην Ολομέλεια της Βουλής, αναφορικά με το νόμο-πλαίσιο που εισήγαγε η Κυβέρνηση και με κυβερνητική Πλειοψηφία, ψηφίστηκε και αποτελεί νόμο του κράτους. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο δημόσιος χαρακτήρας των πανεπιστημίων, είναι εκείνος που αντιστοιχεί στις πραγματικές ανάγκες.

Μόνο μία λέξη θα πω ακόμη, επειδή ο αγαπητός φίλος κ. Παναγιωτόπουλος έκανε μία αναφορά στα νομικά μου.

Κύριε Παναγιωτόπουλε, κι εσείς ως έγκριτος νομικός, νομίζω ότι πρέπει να γνωρίζετε ότι οι μη κερδοσκοπικές ενώσεις, δεν αποστερούνται του δικαιώματος της οικονομικής δραστηριότητας. Ένα αυτό.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν είναι κακό αυτό.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Και της κερδοφορίας.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Και της κερδοφορίας, όπως ορθά ο έτερος έγκριτος συνάδελφος παρατηρεί.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν διανέμουν κέρδη.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Δεν διανέμουν κέρδη, όμως διαμορφώνουν τιμολόγιο. Αυτό διδάσκει η πραγματικότητα. Διαμορφώνουν τιμολόγιο διδασκτρων. Το θέλετε αυτό;

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Αν υπάρχουν υποτροφίες γενναίες, το θέλω.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Το τρίτο, επειδή ο διάλογος ζωντανεύει τη διαδικασία στην οποία βρισκόμαστε: Με βάση ποια διάταξη θα υποχρεώσετε, κύριε Παναγιωτόπουλε, το ιδιωτικό πανεπιστήμιο υπό τον τίτλο «μη κερδοσκοπικό» να χορηγεί υποτροφίες;

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Με βάση τον ιδιωτικό του νόμο.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Δεν έχετε το δικαίωμα. Αποτελεί απαράδεκτη παρέμβαση.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα συμφωνηθεί.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Πώς να συμφωνηθεί; Εκτός και αν μετβάλετε το δικαίωκό χάρτη που ισχύει στη χώρα μας συνολικά, αλλά που ισχύει και στην Ευρώπη και σε μεγάλο βαθμό, ετεροκαθορίζει και την εθνική νομοθεσία.

Φοβάμαι ότι όλα αυτά τα οποία υποστηρίζετε -καλοπροαίρετα, λέω εγώ- δεν αντιστοιχούν στις πραγματικές δυνατότητες που έχουμε. Εκείνο που κατ' ιδίαν σας είπα, παρά τη θέση αρχής που έχω, διαφωνώντας με την αναθεώρηση του άρθρου 16 και υπερασπιζόμενος το δημόσιο χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης, θα το πω και από το Βήμα αυτό: Όλα αυτά τα οποία είπατε, μήπως θα μπορούσατε να τα προσφέρετε με τη μορφή συγκεκριμένης διάταξης που θα ενταχθεί στο άρθρο 16 του Συντάγματος; Το λέω αυτό όχι για να σας ελέγξω, αλλά για να υποστηρίξω ότι η πρόταση που κατατίθεται από τη Νέα Δημοκρατία, δεν έχει καμιά σχέση με την επιχειρηματολογία, που φιλοτίμως καταθέσατε για να υπερασπιστείτε μία πρόταση η οποία -επαναλαμβάνω- δεν αντιστοιχεί σε πάρα πολλά σημεία στο περιεχόμενο των όσων υποστηρίζατε.

Σας ευχαριστώ.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Προβλέπεται ειδικός νόμος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Κουβέλη.

Το λόγο έχει ο κ. Πλεύρης εκ μέρους του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Κύριοι συνάδελφοι, πριν ξεκινήσει η Αναθεώρηση του Συντάγματος και πριν ξεκινήσουν οι συζητήσεις επί των άρθρων, όλοι γνωρίζαμε ότι το συγκεκριμένο άρθρο, ήταν βέβαιο ότι δεν μπορούσε να βρει τη συναίνεση, προκειμένου να οδηγηθεί στην ψήφιση. Συνεπώς επειδή η όλη συζήτηση έχει αναγκαστικά και έναν χαρακτήρα θεωρητικό περισσότερο παρά πρακτικό, θα περίμενα λίγο πιο ξεκάθαρες απόψεις. Το ανέφερε και ο εισηγητής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδας.

Εμείς λέμε ξεκάθαρα τι πιστεύουμε. Εμείς πιστεύουμε στην ύπαρξη ιδιωτικών πανεπιστημίων, ούτε μη κερδοσκοπικών, ούτε οτιδήποτε άλλο. Μπορεί να είναι μη κερδοσκοπικά, μπορεί να είναι και κερδοσκοπικά. Ξεκινάμε με το ότι κατά την άποψή μας,

μπορούν στην Ελλάδα να υπάρξουν ιδιωτικά πανεπιστήμια από μία βασική αρχή, που πιστεύουμε ότι είναι η ελευθερία δράσης και η ελευθερία επιλογής του νέου να επιλέξει τι μορφής παιδεία επιθυμεί.

Για να δούμε τα πρακτικά ζητήματα, λέμε για δημόσια δωρεάν παιδεία. Σήμερα δεν υπάρχει δημόσια δωρεάν παιδεία, διότι για να μπει κάποιος στο πανεπιστήμιο, πρέπει να πάει στα φροντιστήρια. Σήμερα δεν υπάρχει κυριολεκτικά δημόσια δωρεάν παιδεία ακόμα και στα ανώτατα πανεπιστήμια, διότι με τις δυνατότητες αναγνώρισης πτυχίων που υπάρχουν, ανά πάσα στιγμή κάποιος που δεν επιτυγχάνει στα ελληνικά πανεπιστήμια, μπορεί να πάει οπουδήποτε θέλει και να πάρει ένα πτυχίο. Πολλές φορές το ζήσαμε και από χώρες που το ακαδημαϊκό επίπεδο, ήταν πολύ κατώτερο των ελληνικών πανεπιστημίων.

Και αναφερόμαι σε συγκεκριμένες χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, ας πούμε, που με περιέργες διαδικασίες στην πρώτη φάση παίρνονταν και κάποια πτυχία και επέστρεφαν εδώ πέρα και περνούσαν τη διαδικασία του Δι.Κ.Α.Τ.Σ.Α., αναγνωρίζονταν αυτά τα πτυχία και μπορούσαν κανονικά να ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα. Αν θέλετε, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν χρειάζεται ούτε αναγνώριση πτυχίου. Μπορεί κάποιος να τελειώσει Νομική όπου θέλει και να έρθει εδώ πέρα με άλλη διαδικασία, με εγγραφή στον δικηγορικό σύλλογο, δύο χρόνια να κάνει μία τύπος πρακτική και στη συνέχεια, να μπορεί να ασκεί τη δικηγορία.

Αυτά είναι τα πραγματικά δεδομένα και μέσα σ' αυτά τα πραγματικά δεδομένα, έχουμε πραγματικά μία φυγή των Ελλήνων φοιτητών προς το εξωτερικό. Είναι κάτι που δεν το επιθυμούμε. Δεν το επιθυμούμε για οικονομικούς λόγους και εάν θέλετε, εδώ είναι ο ταξικός παράγοντας. Διότι, όποιος έχει τη δυνατότητα, θα βγει έξω. Όποιος δεν έχει τη δυνατότητα, δεν θα βγει και θα αναγκαστεί να μη σπουδάσει.

Παράλληλα, δεν το επιθυμούμε, γιατί, εάν θέλετε, μέσα από μια εκπαίδευση διαμορφώνονται και συνειδήσεις. Για ποιον λόγο να έχω σαράντα - πενήντα χιλιάδες Έλληνες φοιτητές έξω, οι οποίοι θα γίνονται κοινωνοί ενός εκπαιδευτικού συστήματος και, εάν θέλετε, ουσιαστικά η χώρα που τα έχει αυτά τα πανεπιστήμια, να έχει φυσικούς πρεσβευτές μετά στην Ελλάδα;

Έγινε πολύ μεγάλη κουβέντα για το θέμα του ελληνικού πανεπιστημίου και ειπώθηκε ότι φταίνει τα δύο μεγάλα κόμματα που κυβέρνησαν. Πράγματι, φταίνει. Δεν φταίνει, όμως, μόνο αυτά. Εγώ είχα την τύχη, πρόσφατα να τελειώσω το πανεπιστήμιο. Το 1996, μπήκα στο πανεπιστήμιο και τελείωσα το 2001. Και τελείωσα μ' ένα χρόνο καθυστέρηση, όχι γιατί κόπηκα σε κάποιο μάθημα, αλλά γιατί μια συγκεκριμένη παρέα, έκρινε ότι μπορεί να κρίνει ανά πάσα στιγμή θέλει το πανεπιστήμιο. Και χάσαμε δύο εξάμηνα.

Και επειδή έγινε αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι δεν έχει ιδιωτικά πανεπιστήμια, ας δούμε πού στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει δυνατότητα κατάληψης πανεπιστημίου, πού στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει αυτό το ιδιότυπο καθεστώς του ασύλου, όπου μπορεί να μπαίνει μέσα οποιoσδήποτε, να βγαίνει, να κάνει τις επιθέσεις του στο κέντρο της Αθήνας και να ξαναμπαίνει στις σχολές. Πού υπάρχει αυτό; Όχι να επικαλούμαστε την Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν μας συμφέρει και όταν δεν μας συμφέρει, να μην την επικαλούμαστε.

Και γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση που έχει δημόσια πανεπιστήμια, έχει επίπεδο παιδείας; Έχει επίπεδο παιδείας ακριβώς, διότι μπορούν να λειτουργούν αυτά τα δημόσια πανεπιστήμια. Διότι σήμερα, αυτήν τη στιγμή, οι νεολαίες των κομμάτων, λυμαινόνται τα πανεπιστήμια. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Γίνονται καθημερινά συνελεύσεις μέχρι να γίνει κατάληψη. Καθημερινά. Το θυμάμαι σαν τώρα. Γίνονται συνέλευση, έρχονται οι φοιτητές, έλεγαν «δεν θέλουμε κατάληψη». Την επόμενη ημέρα, νέα συνέλευση. Ε, στις πέντε συνελεύσεις, κάποια στιγμή βαριόταν ο κόσμος -να το πούμε απλά- να κατέβει κάτω να ψηφίσει, έκλεινε το πανεπιστήμιο και δεν ξανάνοιγε ποτέ. Και υποτίθεται ότι αυτοί που μιλούν για φοιτητικές αγώνες, έρχονται να πουν, γιατί η δημόσια παιδεία είναι σ' αυτήν την κατάσταση. Γι' αυτό το λόγο είναι η δημόσια παιδεία σ' αυτήν την κατάσταση. Διότι, εάν έρθουν ξένοι καθηγητές, ντρέπεται να

τους πας να τους δείξεις το δημόσιο πανεπιστήμιο.

Όταν εγώ ήμουν στη Νομική, έρχονταν καθηγητές από τα νομικά πανεπιστήμια και τους πήγαινα στη Φιλοσοφική, στην Πανεπιστημιούπολη και τους την παρουσίαζα σαν Νομική. Διότι, το κτήριο στη Σόλωνος, που, βέβαια, τώρα έχει ανακατασκευαστεί, ήταν σε μια κατάσταση όπου, πραγματικά, δεν μπορούσε να μπει ακαδημαϊκός άνθρωπος μέσα. Ζήσαμε συνθήκες, όπου κλείνονταν πρυτάνεις και τους βάζαμε τούβλα στα γραφεία. Δηλαδή, δεν φταίνε σ' όλα αυτά τα πράγματα τα δύο μεγάλα κόμματα. Να είμαστε ειλικρινείς. Φταίει και μια νοστορπία, ότι σε συγκεκριμένους χώρους, παραχωρήθηκε η δυνατότητα της φοιτητικής εκπροσώπησης, η οποία ουσιαστικά δεν υπάρχει.

Εμείς, λοιπόν, δεν μπορούμε να καταλάβουμε, για ποιον λόγο δεν μπορούν να λειτουργήσουν ιδιωτικά πανεπιστήμια στην Ελλάδα. Εάν υπάρχει η δυνατότητα της εποπτείας του κράτους, αυτομάτως κόβεται κάθε επιχείρημα, απ' όπου και εάν προέρχεται, για το πώς θα λειτουργούν. Θέλετε κάτι; Και στην πράξη, μας έχουν ξεπεράσει. Υπάρχουν συγκεκριμένα ιδιωτικά κολλέγια στην Ελλάδα, που μπορεί να σας πω ότι στον ιδιωτικό τομέα, το πτυχίο που δίνουν είναι ανώτερο, σε πολλά επίπεδα, από το πτυχίο του ελληνικού πανεπιστημίου. Στην πρακτική εννοώ. Κάποιοι απόφοιτοι, λόγω χάρη, συγκεκριμένου αμερικανικού κολλεγίου που είναι στη Αγία Παρασκευή, μπορεί να μη μπορούν να μπουν στο δημόσιο, πολύ πιο εύκολα, όμως, πηγαίνουν έξω για μεταπτυχιακό, στα δημόσια πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρ' όλο που προέρχονται από ένα κολλέγιο, πολύ πιο εύκολα πάνε έξω για μεταπτυχιακό και πολύ πιο εύκολα βρίσκουν εργασία.

Παράλληλα, αυτό που πρέπει να διασφαλίσουμε, πέρα από τη δυνατότητα της ελευθερίας της επιλογής και της ελευθερίας της δράσης, την οποία πιστεύουμε -πιστεύουμε στην οικονομική ελευθερία- είναι να υπάρχει ο κρατικός έλεγχος. Γιατί η παιδεία είναι ένα αγαθό, που κατά την άποψή μας, δεν χρειάζεται να είναι προϊόν του κρατικού μονοπωλίου. Πρέπει, όμως, να είναι προϊόν του κρατικού ελέγχου.

Παράλληλα, πρέπει να δούμε την κοινωνική του διάσταση. Και τι προτείνουμε εμείς ξεκάθαρα από το Σύνταγμα, όχι από οποιοδήποτε ιδρυτικό νόμο; Να υπάρχει συγκεκριμένο ποσοστό θέσεων, που θα παραδίδεται στο κράτος και το κράτος, εν είδει υποτροφίας -όχι τα συγκεκριμένα πανεπιστήμια, αλλά το κράτος- να μπορεί να τις διανέμει σε Έλληνες αριστούχους μαθητές, οι οποίοι, λόγω αδυναμίας χρημάτων, δεν μπορούν να είναι πάλι πεντακόσιοι άξιοι, οι οποίοι να μη μπου.

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι αντιφατικό αυτό. Εξηγήστε το.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Πώς να σας το εξηγήσω; Λέω συγκεκριμένα...

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Άριστοι και να έχουν αποτύχει;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Γιατί εσείς πιστεύετε ότι αυτήν τη στιγμή, στις πεντακόσιες θέσεις που δίνει η Νομική Αθηνών, εάν γίνουν σήμερα οι εξετάσεις, θα μπου πεντακόσια άτομα. Σας πληροφορώ ότι εάν γίνουν μετά από μια εβδομάδα, μπορεί να είναι πάλι πεντακόσιοι άξιοι, οι οποίοι να μη μπου.

Ο ανταγωνισμός, κυρία Παπακώστα, είναι τόσο πολύ μεγάλος, που πολύ εύκολα μπορεί κάποιος που πραγματικά είναι αριστούχος ως μαθητής, να μη μπει στο πανεπιστήμιο. Και υπάρχει η δυνατότητα, γιατί υπάρχει, απ' ενός, το οικονομικό κριτήριο, που θα δούμε ότι έχει ένα εισόδημα, που δεν του επιτρέπει να πληρώσει δίδακτρα και απ' ετέρου, θα είναι και οι βαθμοί του σχολείου, που θα δείχνουν ότι είναι αριστούχος μαθητής.

Εγώ λέω την πρόταση. Από εκεί και πέρα, η πρόταση αυτή, μπορεί να έχει διάφορες εναλλακτικές. Όμως σκεφτείτε τι δυνατότητα δίνουμε σ' αυτό που αναφέρει η Αριστερά -και το δέχομαι- το πρόβλημα της κοινωνικής τάξης, δηλαδή, σε αριστούχους μαθητές να μη χρειαστεί να ξενιτευτούν.

Και να σας το πω διαφορετικά, μ' ένα επιπρόσθετο επιχείρημα. Αυτήν τη στιγμή, μπορεί να υπάρξει εδώ πέρα ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο, το οποίο αντικειμενικά, να είναι ανώτερο του δημοσίου. Θεωρητικό παράδειγμα. Έρχεται εδώ πέρα το Χάρ-

βαρντ και κάνει υποκατάστημα, ιδιωτικό πανεπιστήμιο. Σας ερωτώ: Για ποιον λόγο ένας Έλληνας μαθητής, ο οποίος οικονομικά δεν έχει τη δυνατότητα να πάει στην Αμερική, να μην έχει τη δυνατότητα σ' αυτό το ιδιωτικό πανεπιστήμιο που υπάρχει, να πάρει μια θέση; Αυτή είναι η πραγματικότητα των ίσων ευκαιριών, στην επιστημονική έρευνα, στην ακαδημαϊκή έρευνα και στις ίσες ευκαιρίες στον ανταγωνισμό.

Κάποιοι εδώ μέσα, είχαν την τύχη και την ικανότητα, να βρεθούν στην Αμερική, γιατί μπορούσαν να πληρώσουν αυτά τα χρήματα που χρειάζονταν. Θέλετε να μου πείτε ότι το δημόσιο πανεπιστήμιο, όπως είναι, διασφαλίζει στους Έλληνες φοιτητές ότι θα έχουν τις ίσες ευκαιρίες μ' αυτούς τους ανθρώπους;

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Επιτρέπετε μια διακοπή;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Βεβαίως.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, εάν επιτρέπετε, για να κάνουμε τη συζήτηση λίγο πιο ζωντανή, δεν πληρώνουν δίδακτρα όλοι όσοι πηγαίνουν στην Αμερική.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Το γνωρίζω.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Μιας και αναφερθήκατε στο Χάρβαρντ, θα ήθελα να σας πω ότι το Χάρβαρντ, μη κερδοσκοπικό ίδρυμα, έχει ένα καταπίστευμα το οποίο σήμερα, ξεπερνά τα 25.000.000.000 ευρώ και του επιτρέπει να παρέχει πλήρεις υποτροφίες, για όποιον φοιτητή δεν έχει τη δυνατότητα να πληρώσει τα δίδακτρα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Βεβαίως ναι. Γνωρίζετε, όμως, κύριε Μητσοτάκη, ότι και η ζωή στην Αμερική, είναι ένα επιπρόσθετο κόστος. Δεν είναι μόνο τα δίδακτρα. Όταν αναφερόμαστε σε αριστούχους μαθητές χαμηλής οικονομικής δυνατότητας, μπορεί να έχουν τη δυνατότητα της υποτροφίας, όμως, μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα της παραμονής και διαβίωσης σ' αυτές τις χώρες.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Σχετικό είναι, γιατί καλύπτονται και τα έξοδα διατροφής και διαμονής.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Γιατί μπορεί να υπάρξει μία επιπλέον υποτροφία. Το δέχομαι.

Τέλος πάντων, εγώ δίνω το σκεπτικό ότι θα μπορούσε σ' αυτά τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, είτε είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είτε είναι αποκλειστικά ιδιωτικά πανεπιστήμια, το κράτος να έχει κάποια δυνατότητα, να καλύπτει κάποιες θέσεις με Έλληνες φοιτητές, ώστε να μην υπάρχει το υπαρκτό -σήμερα- θέμα να ξενιτευτούν. Αναφέρεται ότι τριάντα με σαράντα χιλιάδες Έλληνες φοιτητές είναι στο εξωτερικό. Και είναι λογικό να είναι αυτό.

Στην ερώτηση του κ. Κουβέλη, για ποιον λόγο δεν υπάρχει φοιτητική μετανάστευση στη Γαλλία ή στη Γερμανία, θα ήθελα να πω ότι ναι, φοιτητική μετανάστευση δεν υπάρχει στη Γερμανία. Όμως, στη Γερμανία, σε κάθε πόλη υπάρχει και πανεπιστήμιο. Γι αυτόν το λόγο δεν υπάρχει φοιτητική μετανάστευση.

Θέλετε να δείτε κάποια νούμερα, για να δείτε πώς σήμερα το ελληνικό πανεπιστήμιο είναι υποβαθμισμένο, πέρα από τους πρακτικούς λόγους που αναφέρουμε;

Πόσες διδακτορικές διατριβές γίνονται στο ελληνικό πανεπιστήμιο και πόσες διδακτορικές διατριβές γίνονται στα γερμανικά πανεπιστήμια; Πόσα άρθρα επιστημονικά γράφονται στο ελληνικό πανεπιστήμιο; Πόσα άρθρα επιστημονικά γράφονται στα γερμανικά πανεπιστήμια; Η Νομική Αθηνών αυτήν τη στιγμή, το ποινικό της σπουδαστήριο, είναι όσο είναι το γραφείο εδώ πέρα στη Βουλή της κυρίας Προέδρου. Αυτό είναι το ποινικό σπουδαστήριο στη Νομική. Και πηγαίνετε στη Χαϊδελβέργη, που το ποινικό σπουδαστήριο, είναι όσο είναι όλη η Νομική Σχολή. Και αυτό έχει σχέση, γιατί βλέπουμε την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η δημόσια παιδεία. Αποκομμένα θα το δούμε αυτό; Δεν είναι μόνο θέμα πολιτικών, είναι και θέμα δυνατότητας των υλικοτεχνικών υποδομών.

Εδώ πέρα, προτείνεται μια γενικότερη αναθεώρηση του άρθρου 16 και εμείς το λέμε ξεκάθαρα ότι μέσα απ' αυτήν την αναθεώρηση, που έχουμε κάνει συγκεκριμένη πρόταση, όπως πρέπει να αναθεωρηθεί, πρέπει να τεθεί και το θέμα του ασύλου. Αυτό είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα του ελληνικού πανεπιστημίου. Όχι το άσυλο ως άσυλο, το οποίο ξεκίνησε ως άσυλο ιδεών, δηλαδή ότι όποιος βρισκόταν στο πανεπιστήμιο, μπο-

ρούσε να πει οτιδήποτε πιστεύει και να μην έχει ευθύνη και πλέον έχει καταλήξει, να είναι άσυλο αξιοποιώνων ενεργειών. Και να σας πω και κάτι; Ζούμε πλέον στις κοινωνίες, που το κράτος το φοβόμαστε τόσο πολύ; Σήμερα οπουδήποτε ο καθένας βρεθεί, μπορεί να πει τις ιδέες του. Δηλαδή, πιο καθεστώδες εξυπηρετεί αυτό το άσυλο; Μέσα στην ευνομούμενη πολιτεία, οπουδήποτε βρεθεί ο καθένας, μπορεί να έχει τη δραστηριότητά του στα πλαίσια των νόμων και να μην έχει καμμία συνέπεια. Το άσυλο έχει αυτήν την έννοια, ότι μπορούσε ο καθηγητής από την έδρα να μιλήσει εναντίον ορισμένων συνθηκών και δεν μπορούσε κανείς να του κάνει τίποτα. Και ξεκίνησε για τους καθηγητές μόνο και στη συνέχεια επεκτάθηκε και στους φοιτητές. Σήμερα, έχει επεκταθεί και στους εξωπανεπιστημιακούς. Γιατί δηλαδή, να είναι κοινωνός του ασύλου κάποιος που καίει την Αθήνα, δεν έχει καμμία σχέση με την πανεπιστημιακή κοινότητα και απλώς βρίσκεται με το ένα πόδι μέσα στο πανεπιστήμιο; Τι προστατεύει; Προστατεύουμε το άσυλο; Και πραγματικά αυτή η καταχρηστική έννοια του ασύλου, έχει οδηγήσει σε μια παρερμηνεία που μπορεί να πάμε στο αντίθετο μέτρο που εμείς δεν το θέλουμε. Δεν θέλουμε την κατάργηση του ασύλου, αλλά θέλουμε το άσυλο, να είναι γι' αυτόν το λόγο για τον οποίο έχει τεθεί. Όλοι να μπορούν να διακινούν ελεύθερα τις ιδέες τους και να μην υπάρχει κανένα πρόβλημα. Δεν νομίζω ότι κάποιος επιθυμεί το άσυλο, για να το έχει ως οχυρό να μπορεί να βγαίνει να καίει και να ξαναμπαίνει μέσα.

Μιλήσατε και γενικότερα, για το θέμα όλης της πανεπιστημιακής κοινότητας. Πράγματι σε καθηγητές, η Ελλάδα έχει από τους καλύτερους καθηγητές, τουλάχιστον, στις θεωρητικές επιστήμες. Αυτό είναι κοινός τόπος. Όλοι αυτοί, όμως, οι καθηγητές βρέθηκαν στο εξωτερικό. Αυτή είναι μια πραγματικότητα. Βρέθηκαν στο εξωτερικό, για να μπορέσουν να μεταλαμπαδεύσουν αυτό που έπαιρναν στην Ελλάδα. Δεν μπορείτε να μου πείτε ότι είναι επίπεδο πανεπιστημίου ότι αυτήν τη στιγμή ακόμα, διδάσκονται βιβλία του 1977 και αναφέρονται συγκεκριμένα στο Ποινικό Δίκαιο στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει γίνει ως προς το γενικό μέρος η αναθεώρηση το 2001, ενώ ως προς το ειδικό, παραμένουν τα βιβλία του 1977, του 1978 και του 1982. Θα μου πείτε, αυτά όλα θα τα λύσουν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια; Δεν λέω ότι όλα αυτά θα τα λύσουν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Αλλά για να υπάρξει μια πραγματική άνοδος του ελληνικού πανεπιστημίου, θέλει μια μεγάλη μεταρρύθμιση ο δημόσιος τομέας. Η μεταρρύθμιση αυτή δεν μπορεί να γίνει, διότι κατά κάποιο τρόπο μπορεί να έχει πολιτικό κόστος, διότι κάποιος έχουν τη δυνατότητα να βγάλουν μια ομάδα φοιτητών στους δρόμους και αυτό σημαίνει πολιτικό κόστος και το αντιλαμβανόμαστε. Διότι μπορεί να έχει μια αναρχία στον τομέα της εκπαίδευσης, να μείνουν ένα και δύο χρόνια κλειστά τα πανεπιστήμια αλλά ο καιρός μάς ξεπερνά. Αυτήν τη στιγμή, το ελληνικό πανεπιστήμιο συνεχώς υποβαθμίζεται και δεν μπορεί να καταλάβω, για ποιο λόγο κάτω από την αυστηρή εποπτεία του κράτους, δεν μπορεί να αναπτυχθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία στον τομέα της εκπαίδευσης. Μήπως στα ιδιωτικά σχολεία έχασε κάτι η Ελλάδα; Υπήρξαν ιδιωτικά σχολεία. Φαντάζομαι, όταν θα ήταν το θέμα να θεθούν τα ιδιωτικά σχολεία, θα υπήρχε μια παρόμοια ίσως συζήτηση. Τι έχασε η Ελλάδα από τα ιδιωτικά σχολεία που δεν είναι και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αναγκαστικά, είναι αποκλειστικά κερδοσκοπικού χαρακτήρα; Τι έχασε η Ελλάδα; Θα μου πείτε ότι έγινε το μπλοκ των δύο ταχυτήτων ότι υπήρχαν μαθητές, που μπορούσαν να πάνε στο ιδιωτικό και είχαν περισσότερες ευκαιρίες. Μ' αυτήν την ποσόστωση που σας λέμε, πιστεύουμε ότι αυτή η δυνατότητα θα ανατραπεί. Και πραγματικά μια μερίδα του ελληνικού πληθυσμού, που δεν έχει τη δυνατότητα να σπουδάσει, από το να μη σπουδάσει ή από το να βρεθεί στο εξωτερικό και πολλές φορές το τονίζω σε χώρες που το ακαδημαϊκό επίπεδο είναι εμφανώς κατώτερο από το ελληνικό, θα τους δίνεται η δυνατότητα, να μείνουν εδώ πέρα. Στον ανταγωνισμό, στην εργασία μάς έχουν ξεπεράσει. Αυτήν τη στιγμή σας είπα και ανέφερα παράδειγμα κολλέγιο αμερικανικό που υπάρχει, το DEERE στην Αγία Παρασκευή. Όποιος είναι απόφοιτος του DEERE, δεν μπορεί να εργάζεται και ενδεχομένως με καλύτερες ευκαιρίες από τον

Έλληνα του δημόσιου πανεπιστημίου; Είναι μια πραγματικότητα, αυτό λέει η αγορά. Πηγαίνουν, κάνουν και μεταπτυχιακό στο εξωτερικό, πάνε και πιο εύκολα σας πληροφορώ σε κάποιες χώρες, επιστρέφουν και στον ιδιωτικό τομέα, σε πολλές θέσεις επιλέγονται καλύτερα απ' ό,τι θα επιλεγόταν απόφοιτος ελληνικού πανεπιστημίου. Μας έχει ξεπεράσει η πραγματικότητα! Το να μένουμε εμείς σ' αυτήν την εμμονή, του συνεχώς υποβαθμισμένου ελληνικού πανεπιστημίου, το να μην του δώσουμε μια τονωτική ένεση να ανέβει, είναι λυπηρό να έχουμε τόσους λίγους καθηγητές στη Νομική Σχολή, επειδή υπάρχουν λίγες Νομικές Σχολές. Και αυτό είναι ένα γενικότερο ακαδημαϊκό επίπεδο. Οι Γερμανοί γιατί βρίσκονται σε καλύτερη θέση; Όταν οι Έλληνες πηγαίνουν έξω, πράγματι παίρνουν συγχαρητήρια αλλά γιατί βρίσκονται σε καλύτερη θέση; Διότι στους πενήντα χιλιάδες διδάκτορες που έχουν, ο καθένας γράφει ένα άρθρο και αυτομάτως έχουμε μια επιστημονική ανάταση. Εδώ πέρα ποιοι θα το κάνουν αυτό; Πόσοι είναι οι καθηγητές των Νομικών Σχολών; Δεν έχω ακριβή αριθμό να σας πω, αλλά υπολογίζω να είναι εκατό, να είναι εκατόν πενήντα. Μπορούμε να κάνουμε περισσότερα δημόσια πανεπιστήμια; Δεν μπορούμε πρακτικά και δεν τα κάναμε και δεν υπάρχει και ο σωστός σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός και θα υπάρξει κορεσμός επαγγελματιών. Αλλά αυτός ο κορεσμός γίνεται. Πηγαίνει ο άλλος στο εξωτερικό, γυρίζει και ασκεί τη δικηγορία, ασκεί την ιατρική, ασκεί την πληροφορική. Δεν το βλέπετε; Δεν μπορούμε να τους κόψουμε να μην αναγνωρίσουν τα πτυχία τους, ειδικά αν είναι από Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και από μη Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνεπώς έχουμε δύο επιλογές; ή μένουμε σ' αυτό το στάση που έχουμε όπου να καταρρέει ή πραγματικά πάμε σε καινοτόμες ρυθμίσεις, μ' ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται.

Και για να ολοκληρώσω, επειδή εμείς έχουμε συγκεκριμένη πρόταση, πιστεύουμε ότι στο άρθρο 1 ειλικρινά, είδαμε με θετικό τρόπο αυτό που λέει η Νέα Δημοκρατία για την αξία του ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού και αν δείτε και η δική μας τροποποίηση, είναι ότι η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι θεμελιώδεις αξίες του ελληνικού πολιτισμού. Προτιμήσαμε το «ελληνικού». Πιστεύουμε ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, είναι η συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού.

Στο άρθρο 1 όμως, πέρα από τη υπακοή στο Σύνταγμα, εμείς πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρχει και υπακοή στους νόμους. Έγιναν φοβερές καταχρήσεις και σ' αυτό το σημείο και τα ζήσατε και δεν έχω το χρόνο να σας πω. Γιατί δηλαδή, η διδασκαλία, η τέχνη και η επιστήμη, να έχει υπακοή μόνο στο Σύνταγμα και να μην έχει υπακοή και στους νόμους;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι, αλλά είναι αυξημένης τυπικής ισχύος εκ των πραγμάτων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ: Αυτό λέω. Γι' αυτό λέω να μπει και στους νόμους.

Στην παράγραφο 5, θέλουμε τα ιδρύματα αυτά, που τελούν υπό την εποπτεία του κράτους, το οποίο μεριμνά για την ανεμπόδιστη λειτουργία τους. Το κράτος πρέπει συνταγματικά να μεριμνά για την ανεμπόδιστη λειτουργία τους, όσο και αν αυτό εννοχεί κάποιες πλευρές.

Και το τελευταίο άρθρο, την προσθήκη, εμείς πιστεύουμε όπως σας είπαμε στη σύσταση ανωτάτων σχολών από ιδιώτες. Η εποπτεία, ο έλεγχος ως προς την ίδρυση, λειτουργία και το ακαδημαϊκό επίπεδο, δηλαδή και η επιλογή του ακαδημαϊκού προσωπικού, θα είναι αποκλειστικά υπό τον αυστηρό έλεγχο του κράτους και στις ανώτερες σχολές, θα δίνεται η δυνατότητα ενός ποσοστού, εμείς λέμε 15%, αντιλαμβανόμαστε ότι μπορεί να είναι λιγότερο, το οποίο θα παραχωρείται στο κράτος και αυτό εν συνεχεία, θα το δίνει σε Έλληνες που δεν έχουν τις οικονομικές δυνατότητες να σπουδάσουν.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Εισερχόμαστε τώρα στον κατάλογο των εγγεγραμμένων ομιλητών.

Ο κ. Καλλιώρας έχει το λόγο.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΙΩΡΑΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κυρία Πρόε-

δρε.

Αγαπητοί συνάδελφοι, το φόντο της σημερινής μας συνεδρίασης και συζήτησης είναι εκ των ενόντων, εκ των πραγμάτων, η κλασική ελληνική παιδεία. Είναι ο κλασικός ελληνικός πολιτισμός, είναι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, που έχει φόντο το δικό μας ελληνικό πολιτισμό, όπως αναγνωρίζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι τα θεμέλιά μας.

Συζητούμε για ένα πάρα πολύ σπουδαίο άρθρο. Και τι λέμε; Λέμε ότι είναι επιτακτική ανάγκη να αλλάξουμε το συγκεκριμένο άρθρο. Και επιτρέψτε μου να πω ορισμένα επιχειρήματα, για ποιους λόγους ή για ποιο βασικό λόγο ή άλλα συναφή.

Πρώτα απ' όλα, δεν θα κάνουμε τίποτα το καινούργιο. Αυτό που συζητούμε σήμερα, είναι αυτονόητο για άλλες χώρες. Εμείς δίνουμε μια μάχη, σκριαμαχούμε –το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν είναι εδώ, όπως πάντα, στις μεγάλες μάχες βρίσκεται εκτός της Αιθούσης- και κάνουμε μια συζήτηση για ένα θέμα, το οποίο άλλες χώρες το έχουν λύσει, γιατί είναι αυτονόητο ότι πρέπει να είναι έτσι, όπως ζητάει δηλαδή η Νέα Δημοκρατία.

Αγαπητοί συνάδελφοι, όταν είμαστε στην Ευρώπη και συζητούμε την πρόοδο και έχουμε φόντο το δικό μας κλασικό πολιτισμό και τη δική μας παιδεία, πρέπει να έχουμε ορισμένα πράγματα στο μυαλό. Οι δικοί μου καλύτεροι φίλοι σήμερα –και το λέω ξεκινώντας από πραγματικά γεγονότα- δεν είναι στην Ελλάδα. Οι καλύτεροι φίλοι μου διδάκτορες στα καλύτερα πανεπιστήμια της Αμερικής ή της Ευρώπης, δεν είναι εδώ. Ήθελα διακαώς να βρίσκονταν εδώ, δίπλα μας, να προσφέρουν, να υπηρετούν τη χώρα μας. Δυστυχώς τους διώξαμε.

Τι διώξαμε; Μόνο ένα παράδειγμα θα πω. Ακούστε. Μόνο τα μαστερ των φοιτητών της δεκαετίας του '80 στην έρευνα και τεχνολογία σ' όλα τα τμήματα του MIT, έχουν σε σημερινές τιμές, προσφέρει μεγαλύτερο Α.Ε.Π. προσφοράς από τις ιδέες, από την έρευνα, από την καινοτομία που παρήγαγαν, απ' όσο όλοι οι Έλληνες μαζί. Το MIT μας κέρδισε για μια δεκαετία. Το λέω για να καταλάβετε και να καταλάβουμε όλοι μας, τι «εγκληματικές» ενέργειες κάνουμε, με το να μη δίνουμε τη δυνατότητα να προσφέρει η Ελλάδα στους Έλληνες, στα παιδιά μας, τα μυαλά που υπάρχουν.

Θα αναφέρω και ένα δεύτερο παράδειγμα. Υπάρχει καθηγητής, που προτάθηκε δύο φορές για Νόμπελ και εδώ δεν βρήκε θέση στο Τμήμα Φυσικής στην Αθήνα.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Δεν είναι ο μόνος.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ: Ναι, έτσι είναι αυτά τα πράγματα, διότι είναι το κονκλάβιο, αν μου επιτρέψετε. Δεν το λέω με καλή ή με κακή έννοια. Παρατηρητής είμαι.

Αγαπητοί συνάδελφοι, είμαστε υποχρεωμένοι να εξισώνουμε τη χώρα και τις δυνατότητές μας προς τα πάνω. Δυστυχώς ορισμένα κόμματα θέλουν εξίσωση και δικαιοσύνη, αλλά προς τα κάτω. Αυτό εμένα με ενοχλεί. Θέλω να έχω περισσότερες δυνατότητες για τα παιδιά μου. Δηλαδή, επειδή ορισμένα παιδιά γεννήθηκαν όντως –έτσι είναι η ζωή- με άλλες συνθήκες, ενοχλείστε να πάνε αυτά τα παιδιά ή να τα πάνε οι γονείς στο Χάρβαρντ;

Εγώ πήγα και στο Σικάγο και στο Χάρβαρντ και είμαι από αγροτική οικογένεια. Ο πατέρας μου ήταν αγρότης, κτηνοτρόφος, και μου τα πλήρωσαν όλα. Όλα τα έξοδα ήταν πληρωμένα. Και θέλω να βγάλω τον καημό μου λέγοντας ότι για παράδειγμα έκανα ειδικότητα στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία –έχω την τιμή να φέρω στην Ελλάδα το βιβλίο της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας το 1998 και να διδάσκεται στα πανεπιστήμια- έχοντας μόνο δύο καθηγητές και μία βιβλιοθήκη. Ένα μάθημα και μία βιβλιοθήκη, τη βιβλιοθήκη REGENSTEIN στο UNIVERSITY OF CHICAGO, στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, με εννιά εκατομμύρια τετρακόσιες πενήντα χιλιάδες τόμους τότε. Μπήκα μία φορά στη βιβλιοθήκη και τελείωσα τα πάντα. Με έναν καθηγητή, δεκαεπτά μαθήματα. Δεκαοκτώ βιβλία στο τρίμηνο και ταυτόχρονα δύο χιλιάδες εξακόσιες σελίδες. Και τελειώσε ένας κλάδος επιστήμης. Και αυτός ο ταπεινός έρχεται στην Ελλάδα και φέρνει έναν κλάδο της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας στη χώρα.

Γιατί δεν το θέλετε αυτό; Δεν σας καταλαβαίνω. Τι σας ενο-

χλεί αυτό; Και το λέω με δάκρυα στα μάτια, γιατί στεναχωριέμαι που κάνουμε έγκλημα στα παιδιά μας. Και καλά εμείς οι πλούσιοι, εγώ δηλαδή, για να βγάλω έξω το πρόβλημα από εσάς. Εγώ θα τα στείλω τα παιδιά μου. Μα και η κ. Παπαρήγα σε ιδιωτικό σχολείο στέλνει τα παιδιά της. Γιατί τόσο υποκρισία;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Ε, όχι και αυτό! Αφήστε αυτό το επιχείρημα τώρα.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ: Ξέρει ο πολίτης τι κάνει. Καλά κάνετε εσείς. Λυπάμαι γι' αυτά τα οποία λέτε εδώ και άλλα κάνετε έξω.

Ποια είναι η πραγματικότητα; Η πραγματικότητα είναι μία. Όταν τα παιδιά, όλα τα παιδιά πάνε στο σχολείο και επενδύσουν 1 ευρώ στο σχολείο, η αμέσως δεύτερη καλύτερη επένδυση σε ευρώ είναι είκοσι φορές κατώτερη της απόδοσης και ανταπόκρισης σε ευρώ. Άραγε, πώς θέλετε να κάνετε πλούσια τα παιδιά, τα οποία ανήκουν σε άλλες τάξεις, όταν τους αφαιρείτε από την παιδεία; Γιατί τα βάζετε σε έναν τέτοιο δρόμο, αγαπητοί συνάδελφοι; Πώς θα αστικοποιηθούν αυτά τα παιδιά; Δεν καταλαβαίνετε το πολιτικό έγκλημα που κάνετε;

Και ποια είναι τώρα η αλήθεια; Η αλήθεια είναι ότι πάνω από εξήντα χιλιάδες Έλληνες φοιτητές είναι σήμερα στο εξωτερικό, όπως ήμουν εγώ για περίπου δέκα χρόνια στην Αμερική. Μια δεκαετία ολόκληρη. Πάνω από έξι χιλιάδες Έλληνες καθηγητές διδάσκουν μόνο στην Αμερική. Σκεφθείτε πνευματικό πλούτο που χάνουμε σε επένδυση στη χώρα, σε έρευνα και ανάπτυξη.

Πόσα λεφτά δίνουμε; Πάνω από 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ πληρώνουν τα κορόιδα, οι Έλληνες, να στείλουν τα παιδιά στο εξωτερικό. Αυτό είναι το κατώτατο και μόνο για τα διδάκτρα και μόνο για τα ενοίκια. Όχι για διαβίωση. Άρα, λοιπόν, χρηματοδοτούμε δουλκιές –ένα άλλο θέμα- και εξαγούμε θέσεις εργασίας στην Αμερική, στην Αγγλία και πάει λέγοντας.

Και ποια είναι η αλήθεια; Η αλήθεια είναι ότι δικοί μας καθηγητές είναι άνεργοι σήμερα. Έλληνες καθηγητές είναι άνεργοι. Ή μπορεί να έχει κάποιος τρία μαστερ και δύο διδακτορικά από Χάρβαρντ, από Σικάγο, από φημισμένα πανεπιστήμια και να είναι υπάλληλος ενός Άγγλου ή Αμερικανού με μαστερ που τελείωσε ένα από τα τρεις χιλιάδες πανεπιστήμια, από τα δύο τελευταία χειρότερα. Και να είναι υπάλληλος, ποιος; Αυτός που τελείωσε το Χάρβαρντ να είναι υπάλληλος σε κάποιον που τελείωσε ένα άγνωστο πανεπιστήμιο και ο ένας να έχει μαστερ και ο άλλος πέντε πτυχία. Θεόρατες στρεβλώσεις.

Επίσης, υπάρχουν Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών. Γιατί να μη συντάξουμε έτσι το νομοθετικό μας πλαίσιο, το συνταγματικό μας πλαίσιο, ώστε και να μην έχουμε σήμερα εμπορικές εταιρείες; Τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών είναι μια εμπορική εταιρεία. Όπως πουλάς, δηλαδή, το βούτυρο και το μέλι, έτσι πουλάς και την παιδεία. Αυτό είναι ντροπή. Γιατί να μη δώσουμε τη δυνατότητα στα παιδιά που φοιτούν σ' αυτά τα σχολεία, αφού πληρώνουν, να παίρνουν πίσω αυτά που δίνουν στο ακέραιο; Και κανείς δεν είναι χαζός να πληρώσει για κάτι που δεν θα πάει. Θεωρητικά, εξ ορισμού είναι βλακώδες το να επαναλαμβάνεται το επιχείρημα ότι κάποιος δίνει τα λεφτά του για πλάκα. Κανένας. Είναι νόμος της οικονομικής επιστήμης. Ό,τι δίνεις, παίρνεις. Ε, ούτε αυτό το θέλετε. Είμαστε στην Ευρώπη, θέλουμε τις αλλαγές, προχωρούμε μπροστά, αλλά ξεχνάμε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κυρία Πρόεδρε.

Τι χάνουμε, λοιπόν, σήμερα; Χάνουμε το πιο σπουδαίο κεφάλαιο, δηλαδή, το ανθρώπινο κεφάλαιο. Αν δεν το έχετε καταλάβει, η επένδυση στην παιδεία και στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στην έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία σήμερα είναι το πρώτο, το πιο σημαντικό. Δεν έχει τύχη καμιά χώρα, η οποία κοιτάει προς τα πίσω και ξεχνάει αυτές τις βασικές αρχές.

Και θυμάμαι τον κ. Παπανδρόπου και τις προτάσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. –που τις έχουμε εδώ- με τις οποίες θα μπορούσαμε να συμφωνήσουμε. Στα πιο πολλά συμφωνούμε ουσιαστικά με το ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Δεν είναι σήμερα εδώ, αλλά ήταν, όταν καταγράφον οι προτάσεις στην προηγούμενη θητεία της Βουλής.

Και τελειώνω με το εξής. Αντί ο Γιώργος Παπανδρόπου –και με το σεβασμό που του έχω, όπως έχω ιδιαίτερο σεβασμό σε όλους τους Αρχηγούς των κομμάτων- να τα αλλάξει όλα και αντί

να προχωρήσει, όπως είχε πει ο ίδιος στην υπερψήφιση του άρθρου 16, όπως περίμενα και εγώ, όπως και τώρα περιμένω και με το Σκοπιανό καλύτερη στάση, μην πάθουμε τα ίδια και με το Σκοπιανό που τρέχει παράλληλα –έχω άλλη φοβία πλέον- δεν συμμετέχει στην επιτροπή.

Θέλω να αναφέρω ένα γεγονός και τελειώνω. Είχα διαβάσει κάποτε ένα άρθρο του κ. Μαρίνου και μια εξομολόγηση που είχε κάνει, σε μία συζήτηση με τον αείμνηστο Ανδρέα Παπανδρέου, τον πατέρα του σημερινού Προέδρου του ΠΑ.ΣΟ.Κ..

Παραφράζοντας, λοιπόν, αυτήν την ιστορία και μόνο σε επικεφαλίδες, το συμπέρασμα ήταν ότι η συζήτηση που έκαναν οι δυο τους οδηγούσε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου όντως θεωρούσε το άρθρο 16 αδικία για τα παιδιά, για την Ελλάδα και ότι έπρεπε να αλλάξει. Ήταν, δηλαδή, σ' αυτόν το διάλογο υπέρ της αναθεώρησης του άρθρου 16.

Έλεγε, λοιπόν, ο κ. Μαρίνος –γι' αυτό λέω το όνομα, αν τύχει παρεξήγηση, να το λύσουμε εδώ- ότι η συζήτηση που είχε με τον τότε Πρόεδρο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Πρωθυπουργό είχε ένα πρόβλημα. Αυτό –λέει- τα λέει η Νέα Δημοκρατία και δεν πρέπει να χαλάω τις κοιμητικές πολιτικές γραμμές. Δηλαδή, το να καταλάβουμε την εξουσία, να την κρατήσουμε ή οτιδήποτε άλλο, ήταν υπέρτερο αγαθό απ' ό,τι είναι η εξουσία που θα δώσουμε στα παιδιά μας αύριο –φτωχά, πιο φτωχά, μη φτωχά- για να έχουν επιλογές να προχωρήσουν μπροστά.

Είλικρινά δεν καταλαβαίνω –και τελειώνω μ' αυτό- πώς είναι δυνατόν να μη λέμε «να» –και η Νέα Δημοκρατία το έχει πει επανειλημμένα και είναι γραμμένο- στη δημόσια παιδεία και περισσότερα χρήματα, τα πάντα. Ό,τι λέει το Κ.Κ.Ε., τα ίδια λέμε και εμείς. Με τη διαφορά ότι εμείς λέμε «συμπληρώστε το, βρε αδερφέ, δώστε και στους άλλους κάποιες ευκαιρίες, να είναι μέσα από κανόνες συνταγματικούς, με αξιολόγηση, με καθηγητές που να είναι καλύτεροι από αυτούς του δημοσίου, ει δυνατόν». Να καθίσουμε εδώ, να τα γράψουμε, να βρούμε τρόπο να το στοιχειοθετήσουμε, να το νομοθετήσουμε.

Ευχαριστώ πάρα πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Και εγώ ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Κυρία Πρόεδρε, με συγχωρείτε. Θα μπορούσα να έχω το λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Μάλιστα, κύριε Κανταρτζή, έχετε το λόγο.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Αν μου επιτρέπετε, θα ήθελα μόνο για ένα λεπτό να πω κάτι.

Δεν θα ήθελα να σχολιάσω αυτά τα οποία προβοκατόρικα –για να το πω έτσι- ειπώθηκαν για μια ακόμη φορά για τη Γενική Γραμματέα του κόμματός μας. Δεν θέλω να το σχολιάσω αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Εν τη ρύμη του λόγου ειπώθηκαν αυτά, κύριε Κανταρτζή.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Θα ήθελα να πω το εξής μόνο. Ποτέ δεν ζητήσαμε –και το έχουμε ξεκαθαρίσει αυτό το πράγμα ως Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος- την αναγνώριση πτυχίων τα οποία δίνουν αυτά τα κολλέγια ή τα δήθεν παραρτήματα. Είμαστε αντίθετοι. Δεν συμφωνούμε με την αναγνώριση των πανεπιστημιακών τίτλων αυτών των σχολών. Αυτό είναι το ένα και το λέω για να είναι τελείως ξεκάθαρο.

Δεύτερον, ποτέ δεν καταφευθήκαμε εναντίον και ποτέ δεν καταγγείλαμε –ας το πω έτσι- τους γονείς ή εκείνους που μπορεί να προσφεύγουν σε τέτοιου είδους σχολεία. Βεβαίως, όταν αφήνονται ελεύθερα τα ιδιωτικά, όταν με την επίσημη σφραγίδα του κράτους αφήνεται ελεύθερη η λειτουργία τους, δεν θα καταγγείλουμε αυτούς που αναζητώντας μια διέξοδο από το αδιέξοδο που έχουν περιέλθει, αναγκάζονται να καταφύγουν και σε τέτοιου είδους σχολές. Δηλαδή, αύριο μεθαύριο, με την ιδιωτικοποίηση της υγείας, θα καταγγείλουμε τον άρρωστο ο οποίος μπορεί να επισκεφτεί τον ιδιώτη γιατρό ή να πάει σε ιδιωτική κλινική;

Άλλο ζητάμε. Ζητάμε δημόσια δωρεάν παιδεία, δημόσια δωρεάν υγεία. Και εδώ είναι καθαρές οι θέσεις μας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ: Δηλαδή, είναι αναληθές αυτό που είπε ο κύριος συνάδελφος;

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ: Αυτά τα λέω μόνο και μόνο για να μη συνεχιστεί η αναφορά σ' αυτά τα ζητήματα.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ: Εγώ δεν είπα τέτοιο πράγμα. Και ό,τι είπα είναι καταγεγραμμένο από την κάμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ. Έληξε το θέμα, διευκρινίστηκε. Δεν είχε τέτοια πρόθεση ο κ. Καλλιώρας.

Προχωρούμε στην κ. Πατριανάκου.

ΦΕΒΡΩΝΙΑ ΠΑΤΡΙΑΝΑΚΟΥ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα επαληθεύεται η ρήση του Πρωθυπουργού ο οποίος λέει ότι πιο βαθιά συντηρητική πολιτική δεν υπάρχει από αυτήν που επιχειρεί να μην αλλάξει τίποτα. Ο νόμος της αδράνειας και η διατήρηση των κεκτημένων δεν μπορεί να συνταυτίζεται με την πρόοδο.

Και απευθύνομαι σε εσάς, συνάδελφοι της Αριστεράς, που κατ' εξοχήν και κατά τεκμήριο, διεκδικούσατε πάντα το μερίδιο στην πρόοδο. Και βεβαίως απευθύνομαι και στους απόντες που επέλεξαν –κατά την εκτίμησή μου και κατά την πολιτική εκτίμηση των περισσότερων- την απουσία από την Αίθουσα ακριβώς σ' αυτό το σημερινό, το επίμαχο άρθρο, το οποίο μπορεί να δημιουργήσει σοβαρότατα πολιτικά προβλήματα, κατά κύριο λόγο εσωκομματικά.

Όταν, όμως, διαμορφώνουμε το αύριο της χώρας, δεν μπορούμε να είμαστε επικεντρωμένοι στο στενό, το μικρό, το κομματικό, τη διατήρηση και συντήρηση κεκτημένων και εκλογικής πελατείας. Έχουμε μια πραγματικότητα που η ίδια η ζωή διαμόρφωσε. Κανένα θεσμικό πλαίσιο και κανένας συνταγματικός χάρτης δεν είναι δυνατόν να εμποδίσει την εξέλιξη, αν το πλαίσιο είναι παρωχημένο, αν η ζωντανή πραγματικότητα δίνει άλλες κατευθύνσεις.

Η κατάσταση σήμερα στην παιδεία μας είναι πολύ σαφής και συγκεκριμένη στη χώρα μας. Η παραπαιδεία, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, κοστίζει γύρω στα 230.000.000 ευρώ, κατά τεκμήριο από τις τσέπες των φτωχών και των ασθενέστερων. Κάθε χρόνο εβδομήντα χιλιάδες φοιτητές εγγράφονται σε ξένα Α.Ε.Ι. Θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον και χρήσιμο να δούμε τη διαφοροποίηση αυτών που σήμερα φεύγουν για το εξωτερικό, σε σχέση με αυτούς που έφευγαν στο παρελθόν.

Δεν υπάρχουν έρευνες, παρ' ό,τι έφαξα. Όμως, έχω βαθιά πεποίθηση ότι όσοι πλέον κάνουν φοιτητική μετανάστευση, το κάνουν όχι διότι δεν μπήκαν σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, αλλά διότι επιζητούν καλύτερες σπουδές, επιδιώκουν αριστεία στο επιστημονικό τους επίπεδο και επιθυμούν να πάρουν ένα πτυχίο στον κλάδο που πραγματικά τους ενδιαφέρει να ασχληθούν επαγγελματικά και όχι σε αυτόν που κατά τύχη μπήκαν μέσω των πανελλαδικών εξετάσεων.

Τρίτον, υπάρχει ποσοτικό και ποιοτικό έλλειμμα της παιδείας μας σε όλες τις βαθμίδες. Αν πάμε στις διεθνείς αξιολογήσεις της PISA, θα δούμε ότι στα Μαθηματικά, στη Φυσική, στην Ελληνική, στην κατανόηση κειμένων, είμαστε τελευταίοι. Ανάμεσα στις πενήντα χώρες, είμαστε περίπου στην τριακοστή όγδοη θέση σε όλες τις επί μέρους επιδόσεις. Όταν προσπαθήσαμε να συζητήσουμε με εκπροσώπους της εκπαιδευτικής κοινότητας, αντί να μπούμε στην ουσία της συζήτησης, αμφισβητήθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας της PISA. Και με απλά κριτήρια θα μπορούσαμε να τους αντιπoinούμε το επιχείρημα «ας δούμε τις επιδόσεις της χώρας στις διεθνείς Ολυμπιάδες σε όλα τα επίπεδα των επιστημονικών δυνατοτήτων και ας δούμε και για τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες τι επιδόσεις έχουν, έχουν καλύτερες από τη δική μας».

Να δούμε τις αξιολογήσεις των πανεπιστημίων. Ένα ελληνικό πανεπιστήμιο στις διεθνείς κατατάξεις είναι μεταξύ στα διακόσια και τριακόσια και ταυτόχρονα στις ευρωπαϊκές μας κατατάξεις είμαστε έξω από τα ογδόντα καλύτερα.

Αυτά τα Α.Ε.Ι. ονειρευόμαστε;

Έχουμε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια στην κατώτατη και μέση εκπαίδευση. Εκεί που δομείται ο άνθρωπος, εκεί που δομείται το άτομο, εκεί που εμπεδώνονται οι αξίες, εκεί που παίρνει και προσλαμβάνει τη βασική του μόρφωση, εκεί επιτρέπουμε τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Δεν τα επιτρέπουμε εκεί όπου η μόρφωση έχει υπεραξία.

Ακούστηκε –από τον κ. Κουβέλη νομίζω– ότι δεν υπάρχουν ιδιωτικά πανεπιστήμια στην Ευρώπη πλην της Μεγάλης Βρετανίας. Αντιθέτως, δεν απαγορεύονται ιδιωτικά πανεπιστήμια σε καμία χώρα της Ευρώπης. Υπάρχουν ιδιωτικά εκπαιδευτήρια εξαιρετικά δημοφιλή σε χώρες όπως είναι η Τσεχία και η Ουγγαρία, τα οποία είναι ιδιωτικά, αλλά πέραν αυτού, πράγματι δεν είναι εύκολο να φτιάξεις ιδιωτικό εκπαιδευτήριο, γιατί θέλει πολύ μεγάλες δαπάνες και κατά κύριο λόγο αυτές τις δαπάνες μπορεί να τις παράσχει το δημόσιο, δεν μπορεί να τις παράσχει η ιδιωτική εκπαίδευση.

Στην Αμερική, όμως, τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια στηρίζονται κατά κύριο λόγο στις δαπάνες των ερευνητικών προγραμμάτων, των ερευνητικών κέντρων και στις εισφορές των εκατοντάδων χιλιάδων αποφοίτων τους. Πτέρυγες ολόκληρες πανεπιστημίων είναι από δωρεές, δωρεές που έχουμε δει στο παρελθόν και στην ελληνική δημόσια εκπαίδευση, όπως στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Η αγορά εργασίας απορροφά και αναγνωρίζει τους αποφοίτους των *de facto* πλέον παραρτημάτων πανεπιστημίων του εξωτερικού στη χώρα μας. Η αγορά εργασίας όχι μόνο τους αναγνωρίζει, αλλά τους δίνει και ιδιαίτερη θέση στην επαγγελματική τους εξέλιξη.

Και έπειτα έχουμε και μια άλλη πραγματικότητα, την ευρωπαϊκή οδηγία 2005/36, η οποία αφορά την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και σε συνδυασμό με την απόφαση του Διεθνούς Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για την υπόθεση *Neri*, έχουμε πια ένα σαφές και προδιαγεγραμμένο πλαίσιο όσον αφορά το θέμα της αναγνώρισης των επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Έχει ακουστεί το επιχείρημα ότι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να συντηρήσουμε ως έχει το άρθρο 16 είναι διότι η εκπαίδευση είναι δημόσιο αγαθό. Αν η εκπαίδευση είναι δημόσιο αγαθό, τότε για ποιο λόγο έχουμε αποδεχθεί το γεγονός οι μισοί από όσους δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις να μην μπορούν να μετέλθουν αυτού του δημόσιου αγαθού;

Και μάλιστα, όχι μόνο δεν μπορούν να μετέλθουν, αλλά τους υποχρεώνουμε, αυτούς και τους γονείς τους και τις οικογένειές τους, να φορολογούνται και να επιδοτούν τις σπουδές όλων των υπολοίπων που έχουν μετέλθει αυτής της δημόσιας εκπαίδευσης και, μάλιστα, σε μία περίοδο εκπαιδευτική όπου το πτυχίο, όπως προανέφερα, έχει υπεραξία. Δηλαδή, η απόκτηση ενός τίτλου σπουδών έχει υπεραξία για το άτομο στην αγορά εργασίας. Αυτοί, λοιπόν, που είναι εκτός συστήματος επιδοτούν τις υπεραξίες αυτών που είναι εντός του συστήματος.

Η ιδιωτικοποίηση οδηγεί σε εμπορευματοποίηση; Αν αυτό συμβαίνει, τότε κατά κύριο λόγο θα έπρεπε να προστατεύσουμε την κατώτατη και μέση εκπαίδευση. Όλοι γνωρίζουμε και όλοι αναφέρθηκαν στο συνωστισμό και στις λίστες στις οποίες εγγράφονται, προκειμένου να μπουν στα αντίστοιχα εκπαιδευτήρια όλα τα παιδιά των προνομιούχων. Όμως, αυτά τα εκπαιδευτήρια καθιέρωσαν τις υποτροφίες, γιατί ήθελαν να διασφαλίσουν υψηλό επίπεδο μαθητικού δυναμικού.

Αυτό που έχει καταφέρει μέχρι σήμερα το δημόσιο μονοπώλιο είναι να μείνει πίσω σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους δείκτες με τη μη αντιμετώπιση της πίεσης του ανταγωνισμού, μη έχοντας την απειλή κεκτημένων και με μεγάλη αναποτελεσματικότητα στις δαπάνες του.

Ήταν συγκλονιστικός ο εκπρόσωπος της Συνόδου Πρυτάνεων, ο οποίος ήρθε στην επιτροπή της Βουλής για το σχέδιο νόμου που αφορούσε την έρευνα και την τεχνολογία και ο οποίος δήλωσε κατά λέξη τα εξής: «Το θέμα είναι ότι πρέπει να δημιουργηθεί και ένα τέτοιο περιβάλλον μέσα στα πανεπιστήμια που να μπορεί να κρατήσει τους αρίστους. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν να μπαίνει μια μερίδα φοιτητών κάποια στιγμή μέσα στα πανεπιστήμια και στα γραφεία –και αυτό το λέω υπεύθυνα εξ ονόματος της Συνόδου Πρυτάνεων– και να λέει ότι για την επόμενη εβδομάδα δεν θα πατήσει κανείς μέσα στα γραφεία και μέσα στα εργαστήρια.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Τελειώνω, κυρία Πρόεδρε.

Αυτό δεν συμβαίνει πουθενά στον κόσμο και πρέπει εσείς να το αποτρέψετε από το να συμβαίνει και στο ελληνικό πανεπιστήμιο». Αυτό εννοούσαμε ως επιδίωξη αριστείας. Είναι ένας από τους παράγοντες επιδίωξης αριστείας. Πρέπει όλους να μας συγκλονίσει. Πρέπει όλοι να καταλάβουμε ότι πρέπει να παρέμβουμε. Πρέπει να κάνουμε μία ωμή παρέμβαση πλέον, να μεταρρυθμίσουμε το καθεστώς, πρέπει να τροποποιήσουμε το άρθρο 16. Η μη συζήτηση γι' αυτό το μόνο που θα επιτύχει είναι να κρατήσουμε τη χώρα μας πίσω, να κρατήσουμε για κάποια χρόνια αυτό που δεν εμποδίζεται.

Πρέπει να διασφαλίσουμε με τη μετάβαση, τη μεταρρύθμιση και την τροποποίηση του άρθρου 16, τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας σπουδών υπό την κρατική εποπτεία, την εγγύηση των αρχών της ακαδημαϊκής ελευθερίας και την πλήρη αυτοδιοίκηση και της δημόσιας και της ιδιωτικής ανώτατης εκπαίδευσης, ιδιωτικής και μη κερδοσκοπικής.

Σας ευχαριστώ πολύ και νομίζω ότι πρέπει να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο κ. Τσοούκαλης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Νομίζω ότι στην Αίθουσα έχουμε μείνει λίγοι και εκλεκτοί.

Αν και νέος στο βουλευτικό αξίωμα και μη έχοντας τύχει της εμπειρίας προηγούμενων Αναθεωρήσεων του Συντάγματος, κυρία Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, και αδικώντας λίγο την εισήγησή μου όσον αφορά το χρόνο, θα ήθελα να εκφράσω μία διαπίστωση, μία αξιολόγηση, αν θέλετε.

Από τις ομιλίες πολλών συναδέλφων, έχω την εντύπωση –και συγχωρείστε με γι' αυτό που θα πω– ότι περισσότερο ανάλυσαν και επιχειρηματολόγησαν όσον αφορά την τροποποίηση του συγκεκριμένου Συντάγματος ως κοινός νομοθέτης, και όχι ως συντακτικοί νομοθέτες. Για παράδειγμα, δεν μπορώ παρά να μην αναφέρω κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία από τις τοποθετήσεις τους. Υποτροφίες, παραπαιδεία, ορθολογικοποίηση οικονομικών ανωτάτων ιδρυμάτων, αξιολόγηση, διοίκηση, εισακτέοι, οικονομική αιμορραγία, έρευνα.

Θα μου επιτρέψετε να σας πω –και απευθύνομαι βεβαίως στους μόνους από την πλευρά της Αντιπολίτευσης, γιατί δεν έχουμε μείνει πολλοί και υπάρχει ήπια αντιπολίτευση– ότι όλα αυτά τα θέματα είναι θέματα ερωτήσεων και επερωτήσεων προς τους αρμόδιους Υπουργούς, οι οποίοι κυβερνούσαν και διαμόρφωναν την πολιτική της παιδείας μέχρι τώρα. Για ποιο λόγο δεν τα έχουν εισαγάγει και δεν τα έχουν θεσπίσει με κοινό, απλό νόμο;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Και προς την ακαδημαϊκή κοινότητα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Και προς την ακαδημαϊκή κοινότητα. Και βεβαίως είναι αρμοδιότητα του κοινού νομοθέτη και όχι του συντακτικού νομοθέτη. Και καλό θα είναι να συζητήσουμε συγκεκριμένα πάνω στην αντίληψη που έχουμε για το συγκεκριμένο άρθρο.

Και αναφέρομαι κυρίως στην κ. Πατριανάκου, γιατί θεώρησε ως οπισθοδρόμηση την εμμονή μας στη διατήρηση της συγκεκριμένης διατύπωσης. Όμως, παραβλέπετε μια τεράστια συνταγματική φιλολογία, η οποία αναπτύχθηκε το τελευταίο διάστημα και θα μου επιτρέψετε να πω ότι αυτή η θεωρία είναι εκτός οποιασδήποτε οπισθοδρόμησης.

ΦΕΒΡΩΝΙΑ ΠΑΤΡΙΑΝΑΚΟΥ: Εμείς συζητάμε οποιαδήποτε διατύπωση.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Σαφώς. Εμείς λέμε «όχι» στην Αναθεώρηση, γιατί όλα αυτά τα οποία αναφέρατε –και στα οποία συμφωνούμε απολύτως, στις περισσότερες τουλάχιστον διαπιστώσεις σας– δεν έχουν σχέση με το άρθρο. Η επίλυση όλων αυτών των θεμάτων δεν είναι αντικείμενο τροποποίησης του άρθρου 16.

ΦΕΒΡΩΝΙΑ ΠΑΤΡΙΑΝΑΚΟΥ : Η τελευταία ενότητα για την τροποποίηση δεν είναι;

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Ακούστε, λοιπόν, τη θεωρητική –συνταγματική– άποψη των οπισθοδρομικών ή, αν θέλετε, των συντηρητικών δυνάμεων αυτού του Κοινοβουλίου.

Η πρόταση, λοιπόν, της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώ-

ρηση του άρθρου 16 και ειδικότερα των παραγράφων 5 και 8 αναμένεται να αλλοιώσει ένα σημαντικό στοιχείο της συνταγματικής φυσιογνωμίας της ελληνικής πολιτείας, καθώς περιορίζει αναντίρρητα –σύμφωνα με τη δική μας συνταγματική άποψη– την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Μιλάμε, λοιπόν, για ένα κορυφαίο θεσμό του πολιτεύματος.

Η απομείωση της μέχρι σήμερα παρεχόμενης προστασίας δεν αφορά πάντως μόνο τους φορείς της σχετικής ελευθερίας, δηλαδή την πανεπιστημιακή κοινότητα, την παρούσα δηλαδή ακαδημαϊκή κοινότητα, δεδομένου ότι η ανώτατη εκπαίδευση αποτελεί τον κύριο –αν όχι αποκλειστικό– πυλώνα του δημόσιου χώρου και η κατάργηση βασικών εγγυήσεων της λειτουργίας της και η έκθεσή της στην αγορά λογική υπονομεύουν το δημοκρατικό χαρακτήρα της ελληνικής πολιτείας. Το πρώτο σημείο εξασθενίζει ουσιαστικά το επίπεδο προστασίας της ακαδημαϊκής ελευθερίας και δύσκολα συμβαδίζει με την ανάγκη σεβασμού της δικαιοκρατικής μορφής του πολιτεύματος, όπως επιτάσσουν τα άρθρα 110 παράγραφος 1 και 28 παράγραφος 3 του Συντάγματος.

Οι ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 16 παράγραφος 5 του Συντάγματος, σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των Α.Ε.Ι., δεν προβλέπουν την ύπαρξη κρατικών πανεπιστημίων –και εδώ γίνεται ειδική σπέκουλα όσον αφορά τον όρο– αλλά διαρρυθμίζουν τη δομή τους ως νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενων. Αυτό σημαίνει ότι από νομική άποψη τα πανεπιστήμια διαθέτουν εκείνο το καθεστώς που τους εξασφαλίζει την ανεξαρτησία τους, τόσο σε σχέση με την Κυβέρνηση και τη διοίκηση όσο και σε σχέση με την αγορά. Η αγορά είναι κρίσιμο στοιχείο.

Με άλλα λόγια, το πανεπιστήμιο αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες του δημόσιου χώρου. Είναι ο τόπος όπου η εκπαίδευση των μελλοντικών γιατρών, δικηγόρων, μαθηματικών, μηχανικών, πρέπει να διαμορφώνει επιστήμονες ικανούς να προσεγγίζουν κριτικά τα δόγματα του κλάδου τους, τις αντιλήψεις για την κοινωνία, την πολιτική και τη φιλοσοφία.

Μέσα από μία σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, η ακαδημαϊκή ελευθερία, συνυφάνθηκε με την ταυτότητα των πανεπιστημίων ως πλήρως αυτοδιοικούμενων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Στην ελληνική συνταγματική πραγματικότητα, λοιπόν, ο δημόσιος χαρακτήρας των πανεπιστημίων όχι μόνο δεν εμφανίζεται ως πηγή κινδύνου για τις ελευθερίες των πανεπιστημιακών και όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά αντίθετα προβάλει ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την απόλαυση αυτών των ελευθεριών.

Συγκεκριμένα, τόσο στο άρθρο 110 παράγραφο 1 του Συντάγματος όσο και στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 28, συναντούμε τα ίδια ουσιαστικά όρια που δεσμεύουν τον αναθεωρητικό νομοθέτη και τα οποία σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούν παράλληλα τους θεμελιώδεις όρους συμμετοχής της χώρας σ' αυτή.

Με βάση τους κανόνες που απορρέουν και από τα δύο παραπάνω άρθρα του Συντάγματος, κατά την αναθεωρητική διαδικασία δεν επιτρέπεται να υιοθετηθούν ρυθμίσεις που να θίξουν τη δημοκρατική βάση και τη φιλελεύθερη μορφή του πολιτεύματός μας. Αυτό σημαίνει ότι ο αναθεωρητικός νομοθέτης μπορεί να τροποποιήσει τις διατάξεις που κατοχυρώνουν συνταγματικές ελευθερίες και δικαιώματα και να αναδιατάξει ή να οργανώσει διαφορετικά την απόλαυσή τους, αλλά δεν μπορεί να περιορίσει την παρεχόμενη, μέχρι την Αναθεώρηση, προστασία τους.

Θεωρία και νομολογία αναγνωρίζουν ότι η προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας συναρτάται με την υποχρέωση του κράτους να παρεμβαίνει εγγυητικά και να εξασφαλίζει την οργανωτική δομή και τους κανόνες λειτουργίας των πανεπιστημίων. Η πολιτειακή αυτή παρέμβαση, η αρμοδιότητα του κράτους να θεσπίζει κανόνες λειτουργίας και να επιβάλλει μια οργανωτική δομή στην ανώτατη εκπαίδευση, δομή που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση της αυτονομίας της ακαδημαϊκής κοινότητας, μπορεί να αναπτυχθεί μόνο στο δημόσιο πανεπιστήμιο. Και τούτο επειδή η μεταφορά της ακαδημαϊκής δραστηριό-

τητας από το πεδίο του δημοσίου τόπου στο πεδίο της ιδιωτικής αυτονομίας θα μεταβάλει τις θεμελιώδεις αρχές και τους βασικούς κανόνες λειτουργίας τους.

Στο δικαϊκό επίπεδο, κυρία Παπακώστα, η διάκριση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου συναντάται με ευκρίνεια. Άλλες είναι οι αρχές που διέπουν το δημόσιο πεδίο, άλλες είναι οι αρχές που διέπουν το πεδίο της ιδιωτικής αυτονομίας. Ακόμη και η δικονομική μεταχείριση των υποκειμένων μεταβάλλεται. Θεμελιώδης αρχή της σφαίρας της δημοσιότητας είναι η αρχή της νομιμότητας. Θεμελιώδης αρχή λειτουργίας της σφαίρας της ιδιωτικής αυτονομίας είναι η προστασία των σχετικών ελευθεριών και συμφερόντων.

Στο παραπάνω πλαίσιο η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, έστω και μη κερδοσκοπικών, θα συνιστά άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας. Με άλλα λόγια, είτε κερδοφορούν είτε δεν κερδοφορούν είτε είναι ζημιογόνα είτε όχι, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια θα συνιστούν ενάσκηση οικονομικής δραστηριότητας. Τούτο σε επίπεδο Συνταγματικού Δικαίου σημαίνει ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που θα συστήσει μη κερδοσκοπικό πανεπιστήμιο θα αναπτύσσει τη σχετική δραστηριότητά του υπό την προστασία που του παρέχουν οι σχετικές συνταγματικές ελευθερίες, όπως, για παράδειγμα, αυτές που απορρέουν από το άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 3 του Συντάγματος, δηλαδή οι οικονομικές ελευθερίες, η ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας και συμμετοχής στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας ή η ελευθερία της συνένωσης, αν είναι ιδιοκτήτης ή σωματείο.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Έτσι, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια ως οικονομική δραστηριότητα θα αποτελέσουν αντικείμενο πολιτειακής ρύθμισης, μόνο εφόσον αυτή σέβεται το παραπάνω όριο, δηλαδή δεν θίγει τον πυρήνα της οικονομικής ελευθερίας. Για παράδειγμα, ο νομοθέτης μπορεί να ορίσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την επιλογή των μελών Δ.Ε.Π. στα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Όμως, δεν μπορεί να στερήσει από τον επιχειρηματία τη δυνατότητα να επιλέγει ελεύθερα ανάμεσα σε αυτούς που θεωρείται ότι διαθέτουν αυτά τα ελάχιστα προσόντα. Μπορεί το πανεπιστήμιο να θέσει κάποιους όρους λειτουργίας. Όμως, δεν μπορεί να επιβάλει την αυτοδιοίκησή του. Αντίθετα, ο επιχειρηματίας είναι φορέας αξίωσης, αυτός να διαχειρίζεται τη λειτουργία του πανεπιστημίου. Αν δε ο νομοθέτης προσπαθήσει να περιορίσει αυτό το δικαίωμά του, με βεβαιότητα μπορούμε να προβλέψουμε ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας θα αναγκαστεί να ακυρώσει μια τέτοιου είδους παρέμβαση.

Και επειδή υπερέβην το χρόνο με άλλα δύο θέματα, όσον αφορά το συμβατό ή όχι της δικής μας συνταγματικής νομοθεσίας σε σχέση με όσα ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή το συμβατό των ιδιωτικών ή δημοσίων, δεν θα μιλήσω. Νομίζω ότι ο αγαπητός συνάδελφός μου Φώτης Κουβέλης τα ανέλυσε διεξοδικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Το λόγο τώρα έχει ο συνάδελφος κ. Μπούγας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο διάλογος πρέπει να είναι ζωντανός. Ως παράδειγμα ο κ. Κουβέλης, ο οποίος ανέπτυξε τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα για την ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων, ανέφερε ότι πουθενά στην Ευρώπη αυτή τη στιγμή δεν είναι προτεραιότητα τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Αληθές. Κανείς δεν είπε ότι είναι πανάκεια για την εκπαίδευση ή ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων.

Όμως, εγώ θέτω ένα άλλο ερώτημα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Υπάρχει σε οποιαδήποτε χώρα της Ευρώπης σήμερα συνταγματικός φραγμός για την ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων; Πουθενά. Για ποιο λόγο, λοιπόν, πρέπει να παραμένει σε αυτήν την άρνηση μόνη η χώρα μας;

Αυτοδιοίκηση. Ασφαλώς, ιστορικά, αν το δει κάποιος, τα πανεπιστήμια είναι ένας αυτοδιοικούμενος θεσμός, για να εξασφαλίσουν τα πανεπιστημιακά αυτά ιδρύματα, αιώνες πριν, την αυτονομία τους έναντι της Εκκλησίας τότε και του κράτους

αργότερα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ελευθερία λόγου των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, δηλαδή των εκπαιδευομένων και των διδασκόντων. Αυτός είναι ο ρόλος των πανεπιστημίων και νομίζω ότι σε αυτή τη βάση κανείς δεν έχει αντίρρηση.

Όταν μιλάμε για ιδιωτικά ή μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια, εννοούμε, ασφαλώς, ότι τα ιδρύματα, αυτά θα έχουν πλήρη αυτοδιοίκηση και θα έχει διασφαλιστεί και ακαδημαϊκή ελευθερία. Αυτές είναι αυτονόητες προϋποθέσεις που δεν τις διαθέτουν μόνο τα δημόσια, αλλά, όπου λειτουργούν, τις διαθέτουν και τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Νομίζω ότι αντί να αρνούμεθα την ίδρυση μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων, εκείνο το οποίο θα έπρεπε να κάνουμε, για να είμαστε χρήσιμοι, είναι να θέσουμε όρους με τους οποίους θα λειτουργούν για τη διασφάλιση αυτών των δύο αυτονόητων, όπως προείπα, προϋποθέσεων, αλλά και για να υπάρχει μια ισχυρή κρατική εποπτεία στη λειτουργία αυτών των ανώτατων κρατικών ιδρυμάτων.

Επιτρέψτε μου να πω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι οδηγούμεθα προς αυτήν την εξέλιξη, διότι δεν είναι μόνο τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν –και θα αναφερθώ σε αυτά– από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, λόγω της άρνησής μας, αλλά είναι και μια κοινωνική αναγκαιότητα, η οποία μας οδηγεί προς αυτήν την κατεύθυνση. Αυτή την κοινωνική αναγκαιότητα δεν πρέπει να την παραγνωρίζουμε. Λυπάμαι να πω ότι τα κόμματα της Αντιπολίτευσης και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. –ιδίως το ΠΑ.ΣΟ.Κ.– παραγνωρίζουν αυτήν την αναγκαιότητα.

Ελέχθη ότι έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό φοιτητικής μεταναστεύσης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Οφείλουμε, επίσης, να παραδεχθούμε ότι θα ενισχυθεί η άμιλλα σε περίπτωση που επιτραπούν τα μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια. Είναι, όμως, γεγονός ότι εάν δεν τροποποιήσουμε τη διάταξη του άρθρου 16 του Συντάγματος, θα δημιουργηθεί ένα άναρχο τοπίο, το οποίο δεν θα μπορούμε να ελέγξουμε σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των κέντρων ελευθέρων σπουδών. Γνωρίζετε την κοινοτική οδηγία. Τη γνωρίζουμε όλοι.

Τα κέντρα αυτά –ορθώς ειπώθηκε– δεν είναι ιδρύματα παροχής γνώσης. Είναι επιχειρήσεις και ελέγχονται από το Υπουργείο Ανάπτυξης σε ό,τι αφορά το ύψος των διδάκτρων. Το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει εποπτεία στη λειτουργία αυτών των κέντρων.

Σε άλλες χώρες –και στη Γερμανία– αυτό το οποίο σήμερα συζητείται είναι, πρώτον, η πιστοποίηση των παρεχόμενων τίτλων από τα κέντρα αυτά και εάν έχουν τη δυνατότητα τα παραρτήματα να παρέχουν πιστοποιημένους τίτλους, όπως το πανεπιστήμιο στη χώρα-μέλος που λειτουργεί. Δεύτερον, η αναγνώριση αυτών των πτυχίων ως ισόκυρων στο κράτος-μέλος και, τρίτον, το αντίκριμά τους στην αγορά εργασίας. Αυτά είναι τα ζητήματα τα οποία απασχολούν άλλα κράτη και όχι αν θα επιτρέψουν τη λειτουργία μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων.

Αναφέρθηκε πως δεν κάνουμε συζήτηση για την τροποποίηση του Συντάγματος αλλά σε επίπεδο απλού νόμου. Αυτά, λοιπόν, τα οποία θα έπρεπε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να μας ενδιαφέρουν είναι τρία πράγματα:

Πρώτον, να διασφαλίσουμε ότι οι φορείς που θα μπορούν να ιδρύσουν πανεπιστημιακά ιδρύματα, ιδίως στην περίπτωση αλλοδαπών νομικών προσώπων, δεν θα υπηρετούν σκοπούς αλλότριους προς τα εθνικά συμφέροντα και απ' ό,τι προσδιορίζει η εθνική αντιπροσωπεία ως δημόσιο συμφέρον.

Το δεύτερον το οποίο θα έπρεπε να μας αφορά και γύρω από το οποίο θα έπρεπε να περιστρέφεται η συζήτηση σε αυτήν την Αίθουσα είναι η οριοθέτηση των σχέσεων μεταξύ των κρατικών και των μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων, έτσι ώστε να μην υπάρχει ένας αθέμιτος ανταγωνισμός –διότι εκεί μπορεί να υπάρξουν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού– μεταξύ των ιδρυμάτων και όσων διδάσκουν στα κρατικά και όσων θα διδάξουν στα μη κερδοσκοπικά.

Το τρίτο το οποίο, επίσης, ελέγχθη ως επιχείρημα είναι αν θα μπορεί να υπάρξει ή όχι κρατική χρηματοδότηση, διότι είναι σύνθηρες το επιχείρημα που χρησιμοποιείται –ιδίως από την πλευρά των κομμουνιστικών κομμάτων– ότι, εάν δεν χρηματο-

δοτούνται από το κράτος ή εάν χρηματοδοτούνται κατά τρόπο πληρέστερο τα κρατικά, πιθανόν υπό το πρόσχημα της νόθευσης του ελεύθερου ανταγωνισμού, θα αντιμετωπίσουμε προβλήματα από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

Ακούστε, λοιπόν, ποιο είναι το επιχείρημα σε αυτό το οποίο είπατε. Τα κρατικά πανεπιστήμια θα παρέχουν δωρεάν εκπαίδευση, θα παρέχουν δωρεάν φοίτηση και βιβλία, θα παρέχουν κανόνες για τους εισακτέους που θα τους επιβάλλει το ελληνικό δημόσιο, η ελληνική πολιτεία. Κατά συνέπεια δεν θα αξιώνουν τα μη κρατικά πανεπιστήμια να έχουν την ίδια αντιμετώπιση, τουλάχιστον, σε ό,τι αφορά το πεδίο του ελεύθερου ανταγωνισμού και των χρηματοδοτήσεων με τα δημόσια.

Αυτές είναι οι απαντήσεις, πολύ σύντομα, στα βασικά επιχειρήματα τα οποία αναφέρθηκαν σ' αυτήν την Αίθουσα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κάθε κόμμα, είτε απευθύνεται στο Εθνικό Κοινοβούλιο είτε απευθύνεται σε ευρωπαϊκά φόρα όπου μετέχει, οφείλει να έχει μία συνέπεια στις θέσεις του. Και λυπάμαι να πω ότι ο Συνασπισμός δεν έχει αυτήν τη συνέπεια σε ό,τι αφορά τις θέσεις που υποστηρίζει σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων.

Θα σας πάω πίσω, κύριε συνάδελφε του Συνασπισμού, στο Νοέμβριο του 2001. Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συμμετείχε ως μέλος ο κ. Αλαβάνος, ο Πρόεδρος μέχρι πρότινος του Συνασπισμού. Η Επιτροπή αυτή, λοιπόν, εγκρίνει ένα ψήφισμα το οποίο εισάγεται στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η ολομέλεια το εγκρίνει. Ξέρετε τι λέει αυτό το ψήφισμα, στο οποίο συμμετέχουν και οι Ευρωβουλευτές του κόμματός σας και το υπερψηφίζουν; Μεταξύ άλλων λέει «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχοντας υπ' όψιν του το άρθρο 149 της Συνθήκης που ιδρύει τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες πιστεύει ότι πρέπει να επιταχυνθεί και να ενδυναμωθεί η διαδικασία της Μπολόνια». Πιστεύει ότι τα ιδιωτικά πανεπιστήμια ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα αποτελούν μέρος του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού συστήματος και συμβάλλουν στην ανάπτυξη του. Καλεί την επιτροπή και τα κράτη-μέλη να προωθήσουν τη δημιουργία έδρας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, η λειτουργία της οποίας θα είναι βασικά η καθιέρωση συστημάτων αξιολόγησης και ποιότητας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Και μέσα σε όλα τα άλλα, στην αιτιολογική έκθεση ζητά να προβλεφθεί συγκεκριμένη διαδικασία αναγνώρισης διπλωμάτων, σπουδών και τίτλων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που υπάρχουν σε κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμα πιο σαφείς είναι οι θέσεις στην αιτιολογική έκθεση.

Αυτά, λοιπόν, τα είχατε υπερψηφίσει. Θα πρέπει να εξηγήσετε όχι σε μένα, αλλά σ' αυτούς που σήμερα σας ακούν να εναντιώνεστε στην ίδρυση μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων, τι έχει αλλάξει από το 2001 που υποστηρίζατε και υπερψηφίζατε αυτά, μέχρι σήμερα; Ποια ανάγκη επέβαλε τη μεταβολή στις θέσεις σας; Για ποιο λόγο κάνατε αυτήν τη στροφή; Υπάρχει κάτι το οποίο μεσολάβησε; Θα σας πω εγώ τι. Αυτό το οποίο μεσολάβησε είναι η προσπάθεια μιας λαϊκίστικης, επιτρέψτε μου να το πω έτσι, αντίδρασης, ή, εν πάση περιπτώσει, απορρόφησης της λαϊκής αντίδρασης, την οποία ελπίζετε ότι για μικροκομματικούς λόγους θα εκμεταλλευτείτε, προκειμένου βραχυπρόθεσμα να αντλήσετε οφέλη.

Όμως οι αποφάσεις και το μέλλον αυτής της χώρας επιβάλλουν να έχουμε γενναιότητα. Επιβάλλουν να βλέπουμε μπροστά, επιβάλλουν να βλέπουμε, να προνοούμε, να έχουμε υπ' όψιν μας τι γίνεται αλλού και να μπορούμε να παίρνουμε τις σωστές αποφάσεις, όποιο κόστος και αν έχουν, αρκεί να διασφαλίσουμε το καλύτερο για τις μέλλουσες γενιές. Και με αυτήν τη στάση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την πλήρη άρνηση και εναντίωσή σας να εναρμονιστούμε προς όσα διεθνώς συμβαίνουν, δυστυχώς, δεν συμβάλλετε προς αυτήν την κατεύθυνση. Είστε βαθύτατα συντηρητικοί, παρ' όλο που υποστηρίζετε τα αντίθετα και δυστυχώς αυτό δεν έχει να κάνει μόνο με δική σας ζημία, ζημιώνετε αυτήν τη στιγμή την ελληνική κοινωνία και ζημιώνετε και τις μέλλουσες γενιές.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Η κ. Παπακώστα έχει το λόγο.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητούμε ίσως μία από τις πλέον κορυφαίες διατάξεις, αυτή τη διάταξη του άρθρου 16 σ' αυτήν τη διαδικασία της Βουλής για τη συνταγματική αναθεώρηση. Δεν θεωρώ ως περιττή, ως μη απαραίτητη τη συζήτηση η οποία γίνεται εν όψει του τελικού αποτελέσματος, όπως ακούστηκε από ορισμένες πτέρυγες της Βουλής, στην Εθνική μας Αντιπροσωπεία, με την ευκαιρία της κορυφαίας μάλιστα συζήτησης για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, έτσι όπως ο ελληνικός λαός, έτσι όπως η λαϊκή κυριαρχία, οι Ελληνίδες και οι Έλληνες μας είπαν πως πρέπει να πραγματοποιήσουμε μετά και τις τελευταίες εκλογές. Και έτσι όπως αυταρχικά, αντιδημοκρατικά, συντηρητικά, βαθιά αντιδραστικά μια μειοψηφία στην Εθνική Αντιπροσωπεία αγνοεί, περιφρονεί, γυρνά την πλάτη, απαξιώνει τη λαϊκή εντολή και λέει, έτσι εμείς αποφασίζουμε και εμείς διατάσσουμε. Και μάλιστα, η Αξιωματική Αντιπολίτευση η οποία έχει πάρει συγκεκριμένη εντολή μετά τις εκλογές της 17ης Σεπτεμβρίου, μέσα στην οποία εντολή συμπεριλαμβάνεται και η συμμετοχή της σ' αυτήν την αναθεώρηση, μιας και η ελληνική κοινωνία έτσι επιτάσσει, έτσι ορίζει και έτσι δίνει ως εντολή, έχει τεράσια πολιτική ευθύνη και οφείλουμε να το αναδείξουμε, να το καταδείξουμε και να το καταγράψουμε. Διότι κάθε συνταγματική αναθεώρηση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αποτυπώνεται, αφήνει τα ίχνη της, καταγράφεται στη συλλογική πολιτική συνείδηση, στη συλλογική θεσμική συνείδηση, στη συλλογική λαϊκή συνείδηση. Και ως τέτοια καταγραφή πολιτικής συνοδεύεται από την εξίσωση: Αξιωματική Αντιπολίτευση-απόυσα.

Με ποιο δικαίωμα, λοιπόν, και με ποια νομιμοποίηση, κυρία Πρόεδρε και κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δικαιούται η Αξιωματική Αντιπολίτευση να διεκδικεί τη διακυβέρνηση της χώρας, όταν από τις μεγάλες, τις κορυφαίες μεταρρυθμίσεις, τις κορυφαίες αλλαγές, απέχει; Η απουσία συνιστά αποστασιοποίηση, συνιστά περιθωριοποίηση από τα πολιτικά πράγματα του τόπου. Πώς περιθωριοποιούμενοι ή πώς αρνούμενοι, κύριοι συνάδελφοι, και αναφερόμαι στα υπόλοιπα κόμματα της Αντιπολίτευσης, τα οποία βεβαίως και μετέχουν και ορθώς μετέχουν, γιατί αυτή είναι η εντολή. Και θεωρώ, κυρία Πρόεδρε και κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι δεν οφείλουμε ευχαριστίες σε κανέναν πολιτικό σχηματισμό γιατί συμμετέχει στο αυτονόητο, συμμετέχει με την εντολή που έδωσε ο ελληνικός λαός στη συνταγματική αναθεώρηση, η οποία έχει ως στόχος της να βελτιώσει άρθρα του Συντάγματος του 1975. Και το Σύνταγμα του 1975 που απεδείχθη ένα Σύνταγμα όχι απλά βιώσιμο, ένα Σύνταγμα όχι απλά διορατικό, ένα Σύνταγμα όχι απλά προοδευτικό, αλλά ένα Σύνταγμα που άνοιξε ορίζοντες στην ελληνική κοινωνία, βλέποντας είκοσι επτά χρόνια μπροστά, ένα Σύνταγμα για το οποίο έρχονται εκείνες οι πτέρυγες της Βουλής και δη τα Αριστερά ή τα λεγόμενα Αριστερά κόμματα. Διότι όταν έχεις μια βαθιά αντιδραστική, μια βαθιά αυταρχική, μια βαθιά αντιδημοκρατική και μια βαθιά εγωιστική και εγωπαθητική προσέγγιση για την πολιτική του θέσης, όντας μειοψηφία και θέλεις να την επιβάλεις στις πλειοψηφίες και στην ελληνική κοινωνία, τα κόμματα αυτά σήμερα έρχονται και συμερίζονται διατάξεις και άρθρα τα οποία είχαν θεσπιστεί, τα οποία είχαν θεσμοθετηθεί και έγιναν ο καταστατικός, ο θεμελιώδης χάρτης της χώρας το 1975.

Αυτό, πραγματικά, μας κάνει να χαιρόμαστε, αλλά αποδεικνύει μετά από τόσα χρόνια το ποιος θέλει την πρόοδο και ποιος επιδιώκει τη συντήρηση. Και αναφέρομαι στο άρθρο 16 συγκεκριμένα για τον εξής λόγο, χρησιμοποιώντας αυτούς τους πολιτικούς χαρακτηρισμούς. Είναι πολιτικοί χαρακτηρισμοί, οι οποίοι δεν είναι προϊόν της στιγμής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί εδώ θέλω να ξεκαθαρίσουμε πολιτικά τα πάντα. Είναι προϊόν αυστηρής παρατήρησης των πολιτικών θέσεων, των πολιτικών απόψεων, των πολιτικών προτάσεων των κομμάτων και έτσι νομίζω πως θα πρέπει να κρινόμαστε οι πάντες και απέναντι στην ελληνική κοινωνία αλλά και μεταξύ μας σε μια συζήτηση, η οποία νομίζω ότι γίνεται χωρίς προσχήματα, γίνεται με ειλικρίνεια προθέσεων και βεβαίως απερίφραστα δείχνει το ποιος είναι οι πολιτικές μας καταβολές και ποιοι είναι οι πολιτικοί μας προσανατολισμοί, στο πού θέλουμε να στρίψουμε και να στρέψουμε το πλοίο της χώρας.

Στο άρθρο 16 είναι βαθιά αντιδραστική και αντιδημοκρατική η θέση η οποία λέει ότι επιδιώκω, μονοπωλώ και επιβάλλω με το έτσι θέλω, διότι είναι έτσι οι συγκεκριμένοι αριθμητικοί συσχετισμοί, οι οποίοι δεν επιτρέπουν να συμβεί διαφορετικά αυτό. Αλλά εδώ γίνεται και μια ιδεολογική συζήτηση βαθύτατα ουσιαστική, την οποία αποτυπώνουμε και βάζουμε και τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων όσον αφορά τις πολιτικές μας προθέσεις.

Υπάρχει μια τέτοιου είδους συμπεριφορά, η οποία λέει ότι επιδιώκω και αυταρχικώς επιβάλλω το κρατικό μονοπώλιο στην ανώτατη εκπαίδευση. Και γιατί το επιβάλλω αυτό; Γιατί δεν δίνω ή δεν επιτρέπω τη δυνατότητα με ευθύνη της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και προσωπικά του κ. Παπανδρέου, ο οποίος έχει διολισθήσει σε μια πολιτικώς επιλήψιμη συμπεριφορά, διότι ο Αρχηγός είναι εκείνος ο οποίος δίνει τον τόνο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, του να συνεργήσει ουσιαστικά στο να επιτρέψει να περάσει μια τέτοια αντιδραστική και αυταρχική πολιτική μεθόδευση στο να μη δοθεί στη συντηρητική πλειοψηφία, δηλαδή των Ελληνίδων και των Ελλήνων, των ελληνικών οικογενειών, των νέων της χώρας, τους οποίους καλούμε να κατέβουν στα πεζοδρόμια, όταν εξυπηρετούνται προσωπικές, ιδιοτελείς, μικροκομματικές σκοπιμότητες και τους οποίους αγνοούμε επιδεικτικά όταν έρχεται η ώρα των πολιτικών πράξεων και η ώρα της λήψης των πολιτικών αποφάσεων.

Στην πολιτική, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι όλων των πτερύγων, κρινόμαστε τόσο από τις πολιτικές μας πράξεις όσο και από τις παραλήψεις μας. Και εκείνοι οι οποίοι επιλέγουν να κρίνονται με τις πολιτικές τους πράξεις και όχι με τις πολιτικές τους παραλήψεις είναι εκείνοι οι οποίοι έχουν προοπτική στο να κυβερνούν τον τόπο, είναι αυτοί στους οποίους εμπιστεύονται οι Έλληνες και οι Ελληνίδες την τύχη τους και γενικά όλοι οι λαοί εμπιστεύονται σε εκείνους οι οποίοι είναι οραματιστές, διορατικοί, εκείνοι οι οποίοι εμπνέουν την ελληνική κοινωνία, εκείνοι οι οποίοι λειτουργούν επ' ωφελεία της ελληνικής κοινωνίας και όχι στους μίζερους, στους μικρόψυχους, σε εκείνους οι οποίοι επιδιώκουν απλώνοντας το χέρι προς τους νέους, να τους πουν για μας είστε η αιχμή του δόρατος όταν θέλουμε να διεκδικήσουμε εκλογικά ποσοστά αλλά είστε οι φτωχοί συγγενείς στις ευκαιρίες που δεν σας δίνουμε γιατί έτσι θέλουμε, γιατί αυτό είναι μια αυταρχική αντίληψη.

Ποιος σας δίνει το δικαίωμα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να στερείται η χώρα -από τις Ελληνίδες και τους Έλληνες- το δικαίωμα, διότι αυτό το οποίο λέει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας όσον αφορά το άρθρο 16 είναι ποιο; Να δοθεί η δυνατότητα να παρέχεται υπό την αποκλειστική εποπτεία του κράτους και από πουθενά αλλού δεν θα ασκείται αυτή η εποπτεία, η δυνατότητα να παρέχεται και από μη κρατικά, μη κερδοσκοπικά ιδρύματα η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών υγείας ανώτατου χαρακτήρα; Με ποιο δικαίωμα, με ποιο ψευδήπαραφορμισμό με ποια σοφιστεία, με ποια μικροκομματική αφορμή εσείς στερείτε τη δυνατότητα την ώρα που ο ελληνικός λαός και η ελληνική κοινωνία έδωσε εντολή ισχυρή μάλιστα, στο να προχωρήσουμε προς αυτήν την κατεύθυνση;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όσοι από σας αρνείστε ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα αυτής της αναθεωρητικής διαδικασίας, δεν έχει τόσο σημασία αυτό. Έχει σημασία με ευθύνη τίνος ναυαγεί -ή θα ναυαγήσει, θα το δούμε στο τέλος- με ευθύνη τίνος τελματώνει, με ευθύνη τίνος πηγαίνει πίσω η χώρα, με ευθύνη ποιας πολιτικά επιλήψιμης συμπεριφοράς δρομολογείται ίσως από κάποιους άλλους -και εγώ ποτέ δεν υπήρξα απαισιόδοξη και νομίζω ότι στη δημοκρατία και στην πολιτική δεν υπάρχουν αδιέξοδα, η λύση θα δοθεί, αυτό είναι βέβαιο- με ευθύνη τίνος οδηγείται με αυταρχικές μεθοδεύσεις η ελληνική κοινωνία και ιδίως οι νέοι στο περιθώριο. Η ιστορία το καταγράφει. Η συνταγματική αναθεώρηση αυτή θα περάσει στην

ιστορία. Οι θέσεις μας, οι απόψεις μας και οι προτάσεις μας επί-σης καταγράφονται. Και δεν έχει ουδείς το δικαίωμα να κοροϊ-δεύει, να εξαπατά τον ελληνικό λαό και την ελληνική κοινωνία, καμώνοντας ο καθείς και η καθεμία για τον εαυτό του τον προ-οδευτικό, ενώ στην πραγματικότητα υπάρχουν αυτοί που αρνεί-στε, οι βαθιά συντηρητικοί, ακραία αντιδημοκρατικοί και φανε-ρά αυταρχικοί. Γιατί θέλετε να επιβάλετε μίζερες αντιλήψεις, οι οποίες οδηγούν τη χώρα πίσω. Και όχι μόνο αυτό, δεν ξέρω αν είναι και εκ του πονηρού οι προθέσεις αυτών οι οποίοι πραγμα-τικά θέλουν να τελματώσουν μια τέτοια συζήτηση και αναφέρο-μαι στο άρθρο 16. Διότι ποιος μας λέει για παράδειγμα ότι όλοι εκείνοι οι οποίοι θεωρούν ότι έχουν διαμορφώσει έναν κονκλά-βιο μέσα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, η οποία περίπου επαγ-γελματικά λειτουργώντας άγεται και φέρεται από κομματικές οδηγίες και κομματικές γραμμές στο να ποδηγετήσει το φοιτη-τικό κίνημα, την ελληνική οικογένεια, την παιδεία στο σύνολό της, σε μικροκομματικές σκοπιμότητες, οι οποίες καμμία σχέση δεν έχουν με το όραμα της χώρας;

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ANNA ΜΠΕΝΑΚΗ - ΨΑΡΟΥΔΑ

Και σ' αυτό το όραμα δεν μπορεί εσείς να είστε εκείνοι που θα το παρακωλύσετε, διότι υπάρχει η συντριπτική πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας που το σκάφος της χώρας θα το προ-χωρήσει μπροστά, αφήνοντας στο περιθώριο εκείνους και εκεί-νες τις συμπεριφορές που θέλουν να το οδηγήσουν σε ναυάγιο.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ευχαριστούμε πολύ.

Ολοκληρώθηκε η συζήτηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση της Επιτροπής και ώρα 12.40' λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή Τετάρτη 27 Φεβρουαρίου 2008 και ώρα 11.00' με αντικείμενο εργασιών της Επιτροπής: επεξεργα-σία και εξέταση του άρθρου 29 παράγραφος 2, του άρθρου 57, του άρθρου 58, του άρθρου 62 και του άρθρου 115 παράγρα-φος 6 και 7. (Γ'Ενότητα)

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ